

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalian koulutusohjelma

Minna Hartikainen
Jonna Tukiainen

Kartoitus lapsiperheiden vertaistuen tarpeesta

Opinnäytetyö
Marraskuu 2018

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Vertaistukitoiminta.....	7
2.1	Vertaistukitoiminnan tarkoitus ja sisältö	7
2.2	Vertaistukitoiminta osana sosiaali- ja terveyspalveluja	9
2.3	Vertaistukitoiminta osana varhaiskasvatusta	10
2.4	Ennaltaehkäisevä toiminta varhaiskasvatuksessa	11
3	Vanhemmuus ja vertaistukitoiminta	13
3.1	Vanhemmuuden haasteita	13
3.2	Vertaistuen merkitys vanhemmille	15
4	Lapsille suunnattu vertaistukitoiminta	16
4.1	Vertaistukitoiminta alle kouluikäisillä lapsilla	16
4.2	Vertaistuen merkitys lapsille	17
4.3	Lapset vertaistukiryhmän jäseninä.....	18
5	Aiemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt.....	19
6	Opinnäytetyön tarkoitus ja tehtävä.....	21
7	Opinnäytetyön toteutus	22
7.1	Opinnäytetyön toimeksiantaja.....	22
7.2	Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä.....	23
7.3	Kyselylomake aineistonkeruumenetelmänä.....	24
7.4	Kyselyn toteuttaminen	26
7.5	Aineiston käsittely ja analyysi	29
8	Tutkimustulokset.....	31
8.1	Vastaajien taustatiedot	31
8.2	Tulokset koskien vanhempien vertaistukiryhmiä.....	33
8.3	Tulokset koskien lasten vertaistukiryhmiä.....	36
8.4	Vanhempien ja lasten vertaistukitarpeen vertailua.....	39
9	Pohdinta.....	41
9.1	Opinnäytetyön arviointi ja tulosten tarkastelu.....	41
9.2	Luotettavuus ja eettisyys	43
9.3	Hyödynnettävyys ja uudelleen mittaaminen.....	45
	Lähteet.....	50

Liitteet

- Liite 1 Toimeksiantosopimus
- Liite 2 Tutkimuslupahakemus
- Liite 3 Kyselylomake

**Opinnäytetyö
Marraskuu 2018
Sosiaalialan koulutusohjelma**

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
013 260 600

Tekijät

Minna Hartikainen & Jonna Tukiainen

Nimike

Kartoitus lapsiperheiden vertaistuen tarpeesta

Toimeksiantaja

Kiteen kaupungin sivistys- ja vapaa-aikalautakunta

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli saada selville kiteeläisten alle kouluikäisten lapsiperheiden tarve vertaistukiryhmätoiminnalle. Työ toteutettiin kvantitatiivista eli määrällistä menetelmää käyttäen. Opinnäytetyön aineisto kerättiin kyselylomakkeella, joka jaettiin neljässä Kiteen alueen päiväkodissa. Kyselyssä kartoitettiin vanhempien sekä lasten vertaistuentarvetta. Kyselyyn vastasi lasten vanhemmat tai muu huoltaja. Analysointi toteutettiin SPSS-ohjelmalla sekä Excelillä. Kartoituksen avulla selvitettiin, kuinka moni perheen vanhemmista tai lapsista tarvitsisi vertaistukiryhmiä ja millaisia nämä ryhmät olisivat sisällöltään.

Kartoitukseen osallistui 87 kiteeläistä perhettä. Tulosten mukaan Kiteen kaupungin lapsiperheet kokevat tarvitsevansa vertaistukea vanhemmille sekä perheessä oleville lapsille. Keskeisin tulos oli, että vanhemmista suurin osa tarvitsee tukea vanhemmuuteen. Kyselyn mukaan yli puolet kyselyyn osallistuneiden perheiden lapsista hyötyisi vertaistuesta. Tuen tarve lapsille koettiin suurimpana eroperheiden sekä maahanmuuttajaperheiden lapsille.

Jatkotutkimuksena voisi olla toiminnallinen opinnäytetyö, jossa vertaistukiryhmiä perustettaisiin Kiteelle tai muulle alueelle.

Kieli

suomi

Sivuja 51

Liitteet 3

Liitesivumäärä 8

Avainsanat

varhaiskasvatus, vertaistuki, vertaistukiryhmät

THESIS
November 2018
Degree Programme in Social Services

Tikkarinne 9
FI-80200 JOENSUU
FINLAND
Tel. +350 13 260 600

Authors

Minna Hartikainen & Jonna Tukiainen

Title

A Survey about Families with Children Need for Peer Support

Commissioned by

Kiteen kaupunki

Abstract

The aim of this thesis was to find out if families with 0-6-year children in Kitee need peer support. The data was collected by a paper questionnaire, which was distributed into four kindergartens in Kitee. The questionnaire evaluated if parents or their children need peer support. The questionnaire was answered by the children's parents or another guardian. The thesis was carried by using the quantitative method. The data was analyzed with SPSS and Excel –programs. This thesis was made to find out, how many parents or children need peer support, and what those peer support groups would contain.

87 families in Kitee participated in this survey. The most important result was that most of the parents needed support for parenthood. The results also showed that many children in Kitee would benefit from a peer support. The need of support was greatest in children of divorced families and in children of immigrant families.

As a further study, the results could be used in as functional thesis where peer support groups are established in the area of Kitee or somewhere else.

Language

Finnish

Pages 51

Appendices 3

Pages of Appendices 8

Keywords

early childhood education, peer support, peer support groups

1 Johdanto

Lapsiperheille järjestetty vertaistukitoiminta on yksi palvelumuoto alle kouluikäisille lapsille sekä heidän vanhemmilleen. Toiminnan merkitys on olla ennen kaikkea ennaltaehkäisevää tukea. Toiminnan tarkoitus ei ole olla tukena vain lasten ja vanhempien ongelmatilanteissa, vaan toiminta on tärkeä tukimuoto perheiden arkipäivän elämänlaadun vahvistajana. Toiminnassa kokemuksellinen tieto ja asiantuntijuus tulevat ammatillisen asiantuntijuuden rinnalle, jonka avulla voidaan laajentaa erityisosaamisen aluetta vertaisryhmissä. (Holm, Huuskonen, Jyrkämä, Karnell, Laimio, Lehtinen, Myllymaa & Vahtivaara, 2010, 11.)

Vertaistukitoiminta tarkoittaa samankaltaisessa tilanteessa olevien ihmisten tukiverkostoa. Samoja asioita kokeneet ihmiset saavat jakaa toisille ryhmän jäsenille tuntemuksiaan, tietoa ja kokemuksiaan saaden näin tukea toisiltaan. Tukiryhmän tarkoituksena on esimerkiksi vahvistaa ja tukea vanhemmuutta lapsiperheiden arjessa. (Kinnunen 2006, 35.) Myös varhaiskasvatuksessa koetaan tärkeäksi ja tarpeelliseksi lapsille suunnattujen tukiryhmien kehittäminen ennaltaehkäisevänä toimintana. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2012, 213).

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli saada selville, tarvitsevatko kiteeläiset lapsiperheet vertaistukiryhmätoimintaa. Tarkoituksena oli selvittää, kuinka moni kiteeläinen vanhempi tai lapsi hyötyisi vertaistuesta. Opinnäytetyömme on toteutettu kvantitatiivisella menetelmällä. Keräsimme opinnäytetyömme aineiston kyselylomakkeella.

Teoreettinen viitekehys koostuu vertaistukitoiminnasta palvelumuotona varhaiskasvatuksessa, vertaistukitoiminnan tarkoituksesta sekä ennaltaehkäisevän toiminnan merkityksestä varhaiskasvatuksessa. Viitekehys sisältää myös lapsille suunnattua vertaistukea sekä lapsia vertaistukiryhmän jäseninä.

Kerromme opinnäytetyössämme menetelmällisestä tuesta, jonka avulla kartoitus ja kyselystä saadut keskeiset tulokset on mitattu. Esittelemme keskeisiä tuloksia taulukoiden avulla. Kerromme myös opinnäytetyön toteutuksesta sekä aineiston analysoinnista.

Pohdimme opinnäytetyömme luotettavuutta ja eettisyyttä. Yhteenvetona kokosimme työmme tärkeimpiä tuloksia sekä omaa ammatillista kasvuamme tätä työtä tehdessä. Pohdinnassa olemme tuoneet esille myös omaa näkemystämme sionomin asemasta varhaiskasvatuksessa. Pohdimme tätä vertaistukitoiminnan näkökulmasta.

2 Vertaistukitoiminta

2.1 Vertaistukitoiminnan tarkoitus ja sisältö

Vertaistukitoiminnan tarkoitus on olla samanlaisessa elämäntilanteessa olevien ihmisten tukiverkostona, jossa ryhmän jäsenet ovat samoja asioita kokeneita ihmisiä. Ryhmän jäsenet saavat jakaa toisille ryhmän jäsenille tunteuksiaan, tietoaan, emootioita ja kokemuksiaan. Heidän tavoitteena on saada näin tukea toinen toisiltaan. (Kinnunen 2006, 35.)

Viljamaan (2003, 47) mukaan vertaistukitoiminta tarkoittaa sosiaalisen tuen elementtiä emotionaalisen tuen, tietotuen ja käytännön avun rinnalla. Esimerkiksi perheen äidin ja isän tavatessa muita vanhempia, he voivat havaita, että monet lapsiperheen pulmat ja ongelmat ovat tavallisia. Näin ollen vanhemmat voivat verrata omia kokemuksiaan sekä tuntea olevansa hyviä vanhempia lapsiperheen ongelmista huolimatta. Vertaistuki mahdollistaa vanhempaa kokemaan itsearvostusta, kun hän saa itse arviointinsa tueksi vertailutietoa.

Toiminnan tavoitteena on toisten auttamiseen ja tukemiseen tähtäävä vastavuoroisten suhteiden luominen, joissa kriittisiä ja kriisiytyneitä elämäntilanteita käsitellään yhdessä ryhmän jäsenten kanssa. (Nylund & Yeung 2005, 215.) Tavoitteena on myös, että ihminen ottaa vastuuta omasta elämäntilanteestaan ryhmän tuen avulla. Tukiryhmät toimivat usein kyseessä olevien ihmisten aloitteesta. Sen jäsenenä toimivat ne ihmiset, joilla on yhteinen ongelma. Vertaistukitoiminta on lisäys ja/tai vaihtoehto julkisten palvelujen ohella. (Holm ym. 2010, 13.)

Vertaistukitoiminta voi olla joko vapaamuotoista tai organisoidusti järjestäytynyttä keskinäistä tukea ja apua sitä tarvitseville perheille. Toimintaa voidaan järjestää lapsille, nuorille, vanhemmille, miehille ja naisille sekä erilaisissa elämäntilanteissa oleville perheille. Sosiaalialan työntekijät toimivat usein perheiden arjen asiantuntijana. Ammatillinen ohjaaja, jolla on kokemustiedon lisäksi ohjauksessa ammattitietoutta, voi toimia luontevasti tukiryhmien ohjaajana. (Järvinen ym. 2012, 212.)

Vertaistukiryhmän ohjaaja voi olla niin sanottu vertaisohjaaja. Vertaisohjaajan ohjaamat ryhmät ovat usein koko ryhmän johtamia. Vertaisohjaaja on ryhmässä vertainen itsekkin, joten ryhmän toiminnassa on enemmän esillä niin sanottu kokemustieto. Sosiaalialan ammattilainen vertaistukiryhmien ohjaajana tuo kokemustiedon lisäksi myös ammattitiedon. Ammattilaisen ohjaama ryhmä on turvallinen vaihtoehto, sillä ulkopuolinen ohjaaja antaa ammatillista tukea ryhmään. (Holm ym. 2010, 34-35.)

Vertaistukiryhmät perustuvat usein kokemukselliseen asiantuntijuuteen. Niiden arvoja ovat tasa-arvoisuus ja toisen ihmisen kunnioitus. Perusajatuksena on usko ihmisen omiin sisäisiin voimavaroihin. Voimavarat voidaan saada käyttöön esimerkiksi vertaistukitoiminnan avulla. Toimintaan osallistuminen edellyttää ihmisen omaa oivallusta ja halua osallistua. Osallistuminen edellyttää aktiivista valintaa ja usein myös ihmisen omaa halua hyvinvointinsa edistämiseksi. (Holm ym. 2010, 12.)

Ryhmässä voi muodostua ystävyysuhteita, jotka tarjoavat uudenlaista jatkuvaluonteista tukea tuen tarvitsijalle. Erilaiset vanhemmille suunnatut ryhmät auttavat perhettä pääsemään eroon perheen eristäytymisestä. Ryhmät voivat toimia yhdessä vuosia muuttaen välillä tapaamisen tiheyttä. Tällöin on tärkeää tarkentaa tietyin väliajoin ryhmän tavoitteita, sisältöä sekä toimintatapaa ryhmän tarpeita vastaavaksi. (Kinnunen 2006, 37.)

Ryhmät toimivat eri tavoin muun muassa ryhmän tavoitteen ja tarkoituksen suhteen. Ryhmä voi olla ensisijaisesti keskusteleva, toiminnallinen tai yhdessä asioita tekevä ja asioihin vaikuttava. Toimivat ryhmät ovat usein suunniteltu monipuoliseksi siten, että ryhmän aikana on tilaa sekä puhumiselle, että yhdessä tekemiselle. (Holm ym. 2010, 34.)

Vertaistukiryhmän toiminnassa ja organisoinnissa on tärkeää suunnitella ryhmän tarkoitus ja tavoitteet mahdollisimman konkreettisesti. Suunnitelmassa on tärkeää pohtia esimerkiksi, onko ryhmä avoin, suljettu vai täydentyvä. (Järvinen ym. 2012, 216.) Ryhmää kutsutaan avoimeksi, kun siihen voi tulla uusia jäseniä

milloin vain. Suljettu ryhmä on ennalta valitulle joukolle tarkoitettu ryhmä. Suljettuun ryhmään ei oteta kesken toiminnan uusia jäseniä. Ryhmä voi olla myös täydentyvä, jolloin uusia jäseniä otetaan mukaan ryhmään sovittuina ajankohtina, esimerkiksi lukukausien alkaessa. Täydentyvässä ryhmässä on hyötynä se, että ryhmän kokoonpano ei muutu jatkuvasti, mutta uudet halukkaat tietävät pääsevänsä mukaan ryhmään pienellä viiveellä. Tavoitteet ja käsiteltävien asioiden laatu ratkaisevat, millainen on paras ryhmätyyppi. Varhaiskasvatuksessa vain lapsille suunnatut ryhmät toteutetaan aina suljettuina. (Holm ym. 2010, 35.)

Vertaistukitoiminnassa on tärkeää miettiä, siihen liittyviä arvoja sekä niitä toimintamalleja, joilla saavutetaan asetetut tavoitteet. Toiminnassa tunnustetaan eettisiä periaatteita, joita ovat esimerkiksi vaitiolovelvollisuus, luottamuksellisuus, toisen ihmisen kunnioitus sekä jokaisen ryhmän jäsenen itsemääräämisoikeus. Ryhmien yksityiskohtaiset pelisäännöt muotoutuvat ryhmän jäsenten tarpeiden sekä toiminnan luonteen mukaisesti. (Holm ym. 2010, 63.)

2.2 Vertaistukitoiminta osana sosiaali- ja terveystalvveluja

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystalan palveluiden käyttäjät vaativat vapautta valita ja mahdollisuutta itse määrittellä milloin, kenen kanssa ja miten he käsittelevät ongelmiaan. Palveluiden käyttäjät haluavat määrittellä millaista apua ja tukea he ovat valmiita ottamaan vastaan. Vertaistukitoiminta on yksi mahdollinen palvelumuoto muiden sosiaalipalveluiden joukossa. (Nylund & Yeung 2005, 217.)

Suomen laissa ei suoranaisesti ole säädetty vertaistuen tarjoamisesta perheille, mutta Valtioneuvoston asetus (338/2011 §15) neuvolatoiminnasta sivuaa sitä. Asetuksen (338/2011 §15) mukaan ensimmäistä lastaan odottavalle perheelle tulee järjestää perhevalmennusta, joka sisältää vanhempainryhmätoimintaa. Asetus vaatii myös perheen vanhempien hyvinvoinnin, jaksamisen ja keskinäisen vuorovaikutuksen tukemista. Nämä edellä mainitut asiat voidaan toteuttaa monin tavoin, ja vertaistukiryhmät ovat yksi näistä vaihtoehtoista. (Valtioneuvoston asetus 338/2011, 15. §.)

Suomessa kolmannen sektorin järjestöt tuottavat merkittävän osan sosiaali- ja terveyspalveluista. Sote-palveluita tuottaa noin 1 000 järjestöä. Järjestöt tuottavat usein palveluja, joita julkinen sektori ei pysty tuottamaan. Järjestöt auttavat usein niitä, jotka ovat yhteiskunnassa haavoittuvimmassa asemassa. Esimerkiksi ryhmä- ja vertaistukitoiminta on palvelua, jota kunnat eivät ole pystyneet tuottamaan. Palvelun tuottamiseen on tarvittu usein vapaaehtoisvoimin toimivia järjestöjä, jotka ovat saaneet rahoitusta kunnilta ja veikkausvoittovaroista. (Alanko-Kahiluoto 2018.)

Tulevaisuudessa laaja valinnanvapausmalli voi merkitä valtavaa muutosta sosiaali- ja terveydenhoitoalan yleishyödyllisten järjestöjen toimintaympäristöön. Maakuntien rahoitus voi muodostaa esteen yleishyödyllisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen veikkausvoittovaroista saamalle rahoitukselle. Sote-uudistus ei saisi vaarantaa järjestöjen tekemää tärkeää työtä, johon esimerkiksi vertaistukitoiminta sosiaali- ja terveyspalveluna kuuluu. (Alanko-Kahiluoto 2018.)

2.3 Vertaistukitoiminta osana varhaiskasvatusta

Uuden 1.9.2018 voimaan tulleen varhaiskasvatuslain (13.7.2018/540) mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia. Pykälässä 2 a (8.5.2015/580) lapsen oppimisen edellytyksiä tulee tukea sekä lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja tulee kehittää, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen. (Varhaiskasvatuslaki 580/2015, 2. §.)

Varhaiskasvatuksessa voidaan järjestää perheille ryhmämuotoista perhetyötä, joka mahdollistaa sekä vanhemmille, että lapsille vertaistuen hyödyn. Päivähoidossa lasten vanhemmille suunnatut vertaistukiryhmät ovat usein perhetyöntekijän ohjaamia. Useilla paikkakunnilla järjestetään eri viranomaistahojen ja paikallisyhdistysten kanssa yhteisvoimin erilaisia vanhempainryhmiä tai vanhempien kohtaamispaikkoja. (Järvinen ym. 2012, 213.) Vertaistukitoiminta käynnistyy harvoin lasten vanhempien itse järjestämänä aktiviteettinä. Siksi toiminnan

käytännön toteuttamiseksi tarvitaan usein perheiden ulkopuolinen taho, esimerkiksi kunta, järjestö tai yhdistys. (Kinnunen 2006, 47.)

Vertaistukiryhmien toteutuminen säännöllisesti vaatii pitkäkestoista suunnittelutyötä. On tärkeää tehdä yhteistyötä eri tahojen kanssa. On tärkeää myös pohtia alueellisesti, miten erilaisia ryhmiä markkinoidaan varhaiskasvatuksessa lapsiperheille. Erityisesti lapsille suunnattujen tukiryhmien kehittäminen ennaltaehkäisevään suuntaan koetaan todella tarpeelliseksi varhaiskasvatuksen palvelumuodoksi. (Järvinen ym. 2012, 213.)

Varhaiskasvatuksessa työntekijän ammatillinen osaaminen ja perheiden tuntemus antavat hyvän pohjan ryhmien ohjaamiseen. Ideoita ryhmätoimintojen tarpeellisuudesta voi tulla esiin vanhemmilta, varhaiskasvatuksen yhteistyökumppaneilta tai esimieheltä. On tärkeää selvittää jo alkuvaiheessa, mistä tarve on noussut ja kenelle ryhmä on tarkoitettu, sekä mitkä ovat ryhmän tavoitteet. (Järvinen ym. 2012, 216.)

On myös tärkeää ottaa huomioon resurssit. Vertaistukitoiminnasta voi tulla kustannuksia esimerkiksi tilavuokrasta, tarjoilusta sekä ryhmänohjaajan tai muun ulkopuolisen tahon palkkaamisesta. On tärkeää selvittää käytännön mahdollisuudet, sekä yhteistyö tahojen ja muiden toimijoiden toteutuksessa mukana oleminen. (Järvinen ym. 2012, 216.)

2.4 Ennaltaehkäisevä toiminta varhaiskasvatuksessa

Ryhmämuotoinen toiminta on tehokas työmuoto ennaltaehkäisevässä työssä lapsiperheiden kanssa. Ryhmätyötä perheiden kanssa toteutetaan yhä useammin moniammatillisesti. Sosiaalialan työntekijä voi olla suunnittelemassa ja toteuttamassa toimintaa esimerkiksi terveydenhoitajan, lastentarhanopettajan tai muiden ammattilaisten työparina. Esimerkiksi ensimmäisen vauvan synnyttyä perheeseen voi paikkakunnalla saada perhevalmennusta koko lapsen ensimmäisen vuoden ajan. (Järvinen ym. 2012, 213.)

Ennaltaehkäisevässä vertaistukitoiminnassa on sosiaalialan työntekijän tärkeää tehdä yhteistyötä esimerkiksi neuvolan, päivähoidon, seurakunnan tai vapaaehtoisjärjestöjen kanssa. (Järvinen ym. 2012, 216). Eri alojen asiantuntijat ovat konsultteja, jotka tukevat ruohonjuuritasolla kasvatustyötä. Heidän pyrkimyksenä ja tavoitteena on omalta osaltaan ennaltaehkäistä erilaisia kasvatuksellisia ongelmia, sekä niihin liittyvää erityispalveluiden tarvetta. Tavoitteena on myös, että painopiste siirtyy ongelmien korjaamisesta niiden ennaltaehkäisemiseksi. (Lämsä 2013, 61.)

Varhaiskasvatuksessa luonteva areena ryhmämuotoiselle vertaistoiminnalle on päivähoito. Työntekijän tehtävä on auttaa ryhmässä oman ammattitaitonsa ja kokemustensa pohjalta vanhempia löytämään toimivia ratkaisuja pulmallisiksi koettuihin tilanteisiin. Samanikäisten lasten vanhemmilla on usein samanlaisia lapsen kehitykseen liittyviä ongelmia. Erilaisten lasten kasvuun ja kehitykseen liittyvien pulmien ja asioiden pohtiminen yhdessä auttavat vanhempia ja ennaltaehkäisevät näin vakavampien kasvatukseen liittyvien ongelmien syntymistä. (Järvinen ym. 2012, 214.)

Perheiden osallisuutta ja sitoutumista oman tilanteensa muutokseen voidaan tukea monin eri keinoin. Tulevaisuudessa perhelähtöisyyttä tulee kehittää yhä enemmän. Vanhemmuutta voidaan edistää ennaltaehkäisevästi perhettä tukevilla toimintamalleilla, varhaisella ongelmien tunnistamisella sekä tuen oikea-aikaisella järjestämisellä. Vanhempia voidaan kannustaa vanhemmuudessa ongelmanratkaisua edistävällä toiminnalla sekä korostamalla perheen omaa asiantuntijuutta. (Järvinen ym. 2012, 249.)

Usein esimerkiksi erityislapsen vanhemmuus ohjaa vanhempia uusien käytäntöjen etsimiseen. Vertaistuki voi olla tällaisessa tapauksessa tärkeä auttaja osaltaan synnyttämään myönteisenä koetun murroksen perheiden kasvatuskulttuurissa. Vanhemmat voivat hakea myös tietoisesti uutta mallia aiempien sukupolvien käyttämien kasvatustietojen tilalle. Tällöin vanhemman omat lapsuuden kokemukset ovat voineet olla hyvinkin raskaita ja osittain jopa traumaattisia. (Kinnunen 2006, 125.)

3 Vanhemmuus ja vertaistukitoiminta

3.1 Vanhemmuuden haasteita

Vanhemmuuteen vaikuttavat useat tekijät, kuten vanhempien työ ja koulutus, sosiaalinen tuki sekä vanhempien yksilölliset ominaisuudet. Vanhemmuuden pohtimiseen vaikuttavat elämänkaarajattelu, vaiheteoriat sekä vanhemmuuden kehitystehtävät. Esimerkiksi ensimmäisen lapsen odotus ja hoitaminen on monille vanhemmille niin sanottu siirtymä, jolloin asioita pohditaan ja arvioidaan. Tässä tilanteessa usein myös tuen tarve on suuri. (Viljamaa 2003, 19.)

Vertaistukiryhmissä vanhemmat voivat saada tukea, joka lähtee vanhemmuuden tarpeista, vaikka vauva olisi mukana ryhmän kokoontuessa. Perheen äiti tai isä voi tarvita paikkaa, jossa voi keskustella uuteen elämäntilanteeseen ajatuksista, kysymyksistä, tunteista ja kokemuksista. (Koivisto, Paavilainen & Puotiniemi 2016, 9.)

Vanhemmat kokevat usein, että lapsen syntymän jälkeen on vaikeaa järjestää aikaa parisuhteen hoitamiselle. Erityisesti naiset, jotka ovat perheellistyneet kolmekymppisinä, kokevat parisuhteen huonontuneen lapsen synnyttyä. Kolmekymppiset kokevat myös nuorempia useammin, että perheen taloudellinen tilanne on heikentynyt lapsen myötä, vanhemmat ovat väsyneitä ja lapsen hoitaminen tuntuu raskaammalta kuin nuoremmista. Sekä kolmekymppisiä että siitä nuorempia vanhempia huolestuttaa usein yksinäisyyden tunne sekä aikuisen seuran puuttuminen. (Paajanen 2005, 58.)

Vanhemmuuden haasteena ovat usein erilaiset perherakenteet. Uusperheiden ja yksihuoltajaperheiden arkeen vaikuttavat etävanhemmat. Etävanhempien toiminta vaikuttaa välillisesti tai välittömästi vanhemman vertaistuen tarpeeseen. Ristiriidat ihmissuhteissa sekä erilaiset kasvatusnäkökymykset eronneiden puolisoitten välillä nousevat vahvasti esiin toiminnan kautta järjestetyissä yksihuoltajien vertaistukiryhmissä. (Kinnunen 2006, 82.)

Erilaisissa elämäntilanteissa ja eri ikäisenä perheellistyminen vaikuttaa vanhemmuuteen, sekä vanhemmuudessa esiintyviin ongelmiin eri tavalla (Paajanen 2005, 83). Kokemukseen omasta vanhemmuudesta vaikuttavat vanhemman tai huoltajan ikä, perhetilanne, itsetunto ja itsetuntemus sekä elämäntilanne. (Koivisto ym. 2016, 9). Perheet myös reagoivat eri tavoin perhettä kohtaaviin haasteisiin. Eroja voi olla vanhempien selviytymiskeinoissa, perheen sisäisessä sopu-soinnussa sekä perheen valmiudessa ottaa vastaan ja hyväksyä heille tarvittavia palveluja. (Kinnunen 2006, 23.)

Tukiryhmät voivat tarjota vanhemmille yhteenkuuluvuuden tunnetta. Monille kokemus ryhmän hyväksytyksi tulemisesta ja kuulumisesta osaksi joukkoa voi olla ensimmäinen kerta. Ryhmän jäsenenä olemiseen voi liittyä jännityksen seurauksena ponnisteluja hyväksyä itse itsensä ryhmän jäseneksi. Vanhempien oma minäkuva voi olla muodostunut kielteiseksi ja häpeän tunne voi olla voimakas. Myös ryhmässä käydyt aiheet voivat tuntua häpeällisiltä ja aiheiden puheeksi ottaminen voi olla hankalaa. Jos häpeä estää vanhempia puhumasta omista vaikeuksistaan, estää vaikeneminen avun saannin. Ryhmässä saatava vertaistuki auttaa vanhempia havainnoimaan, etteivät he ole ainoita vanhempia, jotka kamppailevat vastaavien vaikeuksien kanssa. Ryhmän tuki auttaa vähentämään omaan minäkuvaan liittyvää häpeää. (Ruismäki, Friberg, Keskitalo, Lampinen, Mankila & Vänskä 2016, 15.)

Vanhemmuus tulisi avata yhteisesti arvioitavaksi ja kehitettäväksi kuten mikä tahansa osaaminen. Vanhemmuudessa olisi tärkeää keskustella avoimesti lasten kasvatuksesta ilman syylistymistä ja häpeää. Kasvatuksen arvioinnin tulisi kuulua luontevana osana niin vanhempien keskinäisiin kuin ammattihenkilöiden ja vanhempienkin kohtaamisiin. Kasvatustaitoja on hyvä oppia ja harjoitella yhdessä. Mahdollisia puutteita ja virheitä tulisi tarkastella osaamisen ja oppimisen haasteina. (Rimpelä 2013, 45.)

3.2 Vertaistuen merkitys vanhemmille

Lapsiperheet jäävät usein yksin kasvatustehtävässään. Sosiaalista tukea saadakseen perheenjäsenen on oltava jonkinlaisen sosiaalisen verkoston jäsen. Verkosto voi olla esimerkiksi ystäväpiiri tai muu ryhmä. Sosiaalisen tuen tarkoitus on vähentää stressiä ja sitä kautta vaikuttaa myönteisesti yksilön sosiaaliseen, psyykkiseen tai fyysiseen hyvinvointiin. Tehokkain tuki saavutetaan silloin, kun tuettavan ja tukijan elämäntilanteet ovat samanlaiset niin, että he ymmärtävät toisiaan emotionaalisesti. (Viljamaa 2003, 24-25.)

Vertaistukitoimintaan osallistuneet vanhemmat ovat kokeneet löytäneensä vertaisia, joiden tarjoama tuki on juuri heidän perheen elämäntilanteeseen sopiva. Vanhemmat voivat jakaa ryhmässä tuntemaansa pelkoa, epävarmuutta, murhetta, syyllisyyttä ja jopa raivoa toisten ryhmän jäsenten kanssa. Ryhmätoiminnan avulla vanhempien on mahdollista kokea hyväksymisen ja selviytymisen kokemuksen tunnetta muiden vertaisten välityksellä. (Kinnunen 2006, 65.) Vanhemmille tarkoitettu vertaistukiryhmätoiminta tarjoaa vanhemmille niin sanottuja keidashetkiä, joissa vanhemmat tulevat kuulluksi ja nähdyksi omana itsenään. (Koivisto ym. 2016, 9).

Vanhemmille suunnatussa ryhmässä vanhempien keskinäisellä kohtaamisella ja toisiinsa tutustumisella on suuri merkitys. Vanhempien on tärkeää saada tutustua toisiinsa, saada kasvot ryhmän jäsenille. Kokemusten ja näkemysten jakaminen sekä ratkaisujen ideoiminen ongelmiin on helpompaa, kun vanhemmat oppivat tuntemaan toisiaan ja tapaamiset ovat säännöllisiä. Erityisesti perheet ja vanhemmat, joiden voimavarat ovat lopussa, löytävät ryhmässä vertaistaan tukea. On tärkeää, että ryhmässä kukaan ei tule leimatuksi. Kun keskustelu tuo esiin esimerkiksi samakaltaisia kasvatusongelmia, on puhuminen ongelmista helpompaa. (Tervaskanto-Mäentausta & Seppänen 2013, 254-256.)

Suomessa useilla paikkakunnilla on tarjolla erilaisia vanhemmille suunnattuja vertaistukiryhmiä, jotka ovat tarkoitettu vanhemmuuden tukemiseen. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollossa toteutetaan ensimmäisen vauvan saaneille vanhemmille suunnattuja perheryhmiä. Ryhmämuotoinen tuki vanhemman ja lapsen

välisessä vuorovaikutushoidossa on hyödyllinen esimerkiksi päihdeäideille. Ras-kaana olevat tai masentuneet äidit ovat saaneet myönteisiä tuloksia vertaistuen avulla. Lasten käytösongelmien vähentämiseen kohdennetuissa vertaistukiryhmissä vanhemmille suunnattu tuki on lapsilähtöistä. Tuen sisältö ryhmässä koostuu tällöin lasten oireiden käsittelemisestä ja niihin liittyvistä kysymyksistä. (Ruismäki ym. 2016, 15.)

4 Lapsille suunnattu vertaistukitoiminta

4.1 Vertaistukitoiminta alle kouluikäisillä lapsilla

Lapsille suunnattu vertaistukitoiminta on pienryhmätoimintaa, joka soveltuu lapsille parhaiten. Toiminnan aikana ohjaajalla on enemmän yksilöllistä aikaa yksittäisille lapsille. Tämä mahdollistaa tehokkaasti lasten tarpeiden ja näkemysten huomioimisen toiminnan toteuttamisessa sekä positiivisen huomion antamisen yksilöllisesti. Pienryhmätoiminnassa saadaan lapseen luotua läheisempi vuorovaikutussuhde kuin isommassa ryhmässä, ja ohjaajalla on enemmän aikaa olla läsnä ryhmän lapsille. (Ahonen 2017, 186.)

Lapsille suunnattu vertaistukitoiminta tarkoittaa suunnilleen saman ikäisten lasten säännöllistä ryhmäkoontumista. Jo alle 1-vuotiaat lapset ovat mielellään toisten samanikäisten seurassa. Iän karttuessa leikkikaverin merkitys korostuu ja toisten lasten vertaistuki on vielä tärkeämpää. Ryhmässä harjoitellaan myönteisten kokemusten kautta tunne- ja sosiaalielämän taitoja. Tavoitteena on, että lapsen itsetunto sekä sosiaaliset taidot kehittyvät. Vertaistukiryhmää voidaan pitää lapsen sosiaalisena verkostona, jonka avulla lapsi saa kokea hyväksyntää, yhteenkuuluvuutta ja ystävyyttä. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 161.)

Lapsi viihtyy useimmiten leikki-ikässä lapsiryhmässä, joista voi helposti löytää leikkikaverin. Lapsille on tärkeää harjoitella sosiaalisia taitoja muiden vertaisten kanssa. Positiiviset kokemukset vertaissuhteista auttavat vahvistamaan lasten

taitoja ja sosiaalisia suhteita yhdessä toisten lasten kanssa. (Sajaniemi, Suho-
nen, Nislin & Mäkelä 2015, 144.)

Varhaiskasvatuksessa vain lapsille tarkoitetuissa vertaistukiryhmissä on aina mu-
kana aikuinen, ammattiohjaaja tai ammattiohjaaja. Lapsille suunnattua vertaistu-
kitoimintaa toteutetaan esimerkiksi perheiden ero tilanteissa, päihteitä käyttävien
vanhempien lasten kanssa tai erityistä tukea tarvitsevien lasten sisarusryhmissä.
Lapsille suunnatussa toiminnassa ryhmän kestoaika sekä käsiteltävät asiat mää-
ritellään etukäteen. Toiminnan suunnittelua ja tavoitteiden onnistumista helpot-
taa, kun ryhmän lapset ovat mahdollisimman saman ikäisiä. (Holm ym. 2010, 32).

4.2 Vertaistuen merkitys lapsille

Vertaistukiryhmä tarjoaa lapselle mahdollisuuden monipuoliseen tukeen. Ryh-
mässä lapsi tapaa toisia lapsia, joilla on samanlaisia kokemuksia. Kokemuksia
voi jakaa toisten lasten kanssa ja ryhmässä voi oppia paljon uusia tietoja ja tai-
toja. Parhaimmillaan ryhmä tarjoaa lapselle voimavaroja sekä tukea minäkehityk-
selle ja itsetunnolle. On myös tärkeää, että lapsi kokee olevansa osa jotakin.
Vaikka ryhmän aihe olisi rankka ja siellä käsiteltävät asiat raskaitakin, lapsi voi
huomata, ettei ole ainoa tällaisessa tilanteessa oleva. (Suomen mielenterveys-
seura 2004, 22-23.)

Lasten saamia hyötyjä vertaistukiryhmistä on osallisuus ja omien kokemusten ja-
kaminen. Lapsille on tärkeä kokemus kuulua johonkin. Myös kokemus omana
itsenä hyväksytyksi tulemisen tunne on tärkeää ryhmässä. (Järvinen ym. 2012,
214.) Muiden hyväksyntä auttaa lasta tuntemaan olonsa tärkeäksi, ja sitä myötä
avautumaan vaikeistakin asioista. Ryhmässä lapsia kannustetaan jakamaan aja-
tuksia, tunteita ja kokemuksia. Kokemusten vaihtaminen, yhdessä toiminen sekä
muiden vertaisten tapaaminen on merkittävä osa vertaistukitoimintaa. Kun puhu-
taan vertaistukiryhmästä, on hyvä muistaa, että jokainen ryhmän jäsen on sekä
auttajan, että autettavan roolissa. Jo itsessään kokemus siitä, että voi itsekin olla
avuksi, kohottaa lapsen itsetuntoa. (Inkinen & Söderblom 2005, 15.)

Vertaistukiryhmissä lapsi voi kokea monenlaisia tunteita. Ryhmän yhtenä tarkoituksena on toimia tunnekasvattajana; antaa sanat lapsen tunteille ja selvittää, mikä mikäkin tunne on ja missä se tuntuu. Tämä on tärkeää, koska nuoremmille lapsille ei ole vielä kehittynyt sanoja ja käsitteitä, joilla hän pystyisi ilmaisemaan olotilaansa. (Suomen mielenterveysseura 2004, 24.)

Esimerkkinä lasten vertaistukiryhmästä voidaan käyttää läheisen menettämisen vuoksi perustettua lasten sururyhmää. Tällaisessa ryhmässä yhtenä merkittävänä tavoitteena on tarjota lapselle avoin vuorovaikutusmalli, antaa oikeaa tietoa kuolemasta ja käydä läpi normalisoiden suruun liittyviä reaktioita. Sururyhmässä lapselle kerrotaan kuolemasta ja vastataan rehellisesti sitä koskeviin kysymyksiin. Lapsen on tärkeää tietää, että suru on normaalia. Ryhmä antaa lapselle vertailupohjaa, jonka perusteella hän voi paremmin ymmärtää sekä omia että muiden reaktioita. Ryhmässä lasta autetaan ja tuetaan löytämään selviytymisen keinoja suruprosessin etenemiseksi sekä voimavaraistamaan häntä. Näin lapselle toivotaan muodostuvan monipuolisia uusia selviytymisen keinoja ja ongelmanratkaisutaitoja. (Suomen mielenterveysseura 2004, 24.)

Kokemukset, joita olemme saaneet vertaissuhteista koko lapsuutemme ajan eri ikävaiheissa, vaikuttaa siihen, miten olemme oppineet toimimaan erilaisissa sosiaalisissa suhteissa. Positiiviset kokemukset vertaissuhteista vahvistavat taitojamme olla erilaisten ihmisten kanssa vuorovaikutuksessa ja tehdä toisille hyvää. (Sajaniemi ym. 2015, 145.)

4.3 Lapset vertaistukiryhmän jäseninä

Lasten käyttäytyminen ryhmässä ei poikkea juurikaan aikuisten käyttäytymisestä, sillä myös lasten välisiin suhteisiin ja ryhmädynamiikkaan vaikuttavat erilaiset henkilökiemiat. Toisista tulee ystävyksiä, kun taas toiset eivät tule lainkaan toimeen keskenään. Ryhmän sisällä voi muodostua lukuisia erilaisia ihmis- ja vuorovaikutussuhteita. Mitä enemmän ryhmäläisiä on, sitä enemmän erilaisia suhteita muodostuu. Suhteiden muodostumiseen ja muuttumiseen vaikuttavat erilaiset tekijät, kuten ikä ja sukupuoli. (Suomen mielenterveysseura 2004, 26-27.)

Vertaistukiryhmissä ryhmän jäsenten aktiivisuus on avainasemassa, jotta vertaistuen hyöty olisi mahdollisimman suuri. Esimerkiksi runsaasti sosiaalisemotionaalista tukea tarvitsevat lapset pystyvät osallistumaan tukiryhmässä toimintaan aktiivisesti. Pienemmässä ryhmässä lapsen on helpompi kuunnella ja seurata ohjaajan ohjeita. Lisäksi aikuisen tuki on käden ulottuvilla. Oma puheenvuoro ei tarvitse odottaa kauan. Myös hiljaa istumiseen paikoillaan voidaan pienessä ryhmässä vaikuttaa. Erilaisten taitojen opetteleminen yhdessä toisten samankaltaisten kanssa heijastuu positiivisesti ennemmin tai myöhemmin myös toimintaan muissa ryhmissä. (Ahonen 2017, 187.)

Lasten vertaistukiryhmissä vältetään harvoin erimielisyyksiltä. Lasten itsekeskeinen ajattelu sekä itsenäistymispyrkimykset aiheuttavat helposti erilaisia konflikteja. Lisäksi lapset usein kilpailevat keskenään aikuisten huomiosta ja hakevat näin omaa rooliaan ryhmässä. Lasten mielialalla on suuri vaikutus ryhmän sisäisiin erimielisyyksiin. Ohjaajien tehtävä on puuttua pahimpiin ristiriitoihin, jotta ryhmän ilmapiiri ei heikkenisi. On kuitenkin erityisen tärkeää, että lapset oppisivat toimimaan ryhmässä ja harjoittelisivat sosiaalista kanssakäymistä sekä siihen vaadittavia taitoja. Tällaisia taitoja ovat esimerkiksi toisen kuunteleminen, huomiointi sekä riitojen selvittely. (Suomen mielenterveysseura 2004, 27.)

Kokemukset varhaislapsuuden vertaissuhteista vaikuttavat lapsen ryhmään sopeutumisessa myöhemminä ikävuosina. Hyvät vertaissuhteet tallentuvat lapsen emotionaaliseen muistiin. Ne palautuvat mieleen, kun lapsi myöhemmin kohtaa vastaavia tilanteita. Jo taaperoiän vertaissuhteiden kokemuksilla ja tapahtumilla on suuri vaikutus lapsen myöhempisiin vertaissuhteisiin. (Sajaniemi ym. 2015, 143-144.)

5 Aiemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt

Tuula Kinnusen (2006) pro gradun aiheena on vertaistuki erityislasten vanhempien voimavarana. Tutkimus selvitti, miten erityislasten vanhemmat olivat

saaneet tukea vanhemmuuteen vertaistukitoiminnan eri toimintamuotojen avulla. Tutkimuksessa tarkasteltiin myös merkityksiä, joita vanhemmat olivat vertaistukitoiminnalle antaneet. Tulosten mukaan vertaistuki antoi mahdollisuuden ymmärtäjän ja vertaisen löytämiseen. Vertaisryhmät antoivat tilaisuuden syyllisyyden, riittämättömyyden, hyväksynnän ja anteeksiannon tunteiden käsittelemiseen. Osa vastaajista tunsu ryhmä tarjonnan pettymyksen tunteena. Suuremmaksi osaksi vanhempien vanhemmuus kuitenkin vahvistui asioiden yhteisen jakamisen kautta. Tutkimuksen mukaan toiminta auttoi rakentamaan vahvaa luottamusta, uusia sosiaalisia suhteita sekä ystävyyttä. Tutkimus oli kvalitatiivinen tutkimus, jossa haastateltiin kahdeksatoista vertaistukitoimintaan osallistunutta vanhempaa. Haastateltavana oli osallistujina kuusi isää ja kaksitoista äitiä. (Kinunen 2006.)

Johanna Mäenpää ja Kati Ehrnrooth-Kiljunen tutkivat opinnäytetyössään vertaistuen voimaa varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyön tuotoksena oli opas, jossa kerrotaan Mikkelin seudun vertaistukitoiminnan mahdollisuuksista. Opas tiedotti vertaistuen mahdollisuuksista sekä sitä tarvitseville mutta myös niille ammattilaisille, jotka työskentelevät ja ohjaavat asiakkaita vertaistukea hyödyntäen. Opinnäytetyössä selvitettiin, oliko tämä opas hyödyllinen päiväkodin varhaiskasvatuksen ammattilaisten mielestä. Kyselyn tulokset osoittivat, että ammattilaisten mukaan opas koskien vertaistukitoimintaa hyödylliseksi ohjausvälineeksi perheiden ja lasten tukemisessa. (Ehrnrooth-Kiljunen & Mäenpää 2011.)

Reija Pirttilahden ja Riikka Rannan (2009) opinnäytetyössä selvitettiin, kuinka vanhemmat kokevat Hyvinkään vauva-treffiryhmän toiminnan. Opinnäytetyö oli kvalitatiivinen tutkimus, jonka tarkoituksena oli saada tietoa vanhempien kokemuksista vertaistukiryhmistä, esimerkiksi mitä ryhmässä saatu tuki heille merkitsee ja kuinka he ovat hyötäneet ryhmän toiminnasta. Aineisto kerättiin ryhmähaastatteluina, joihin osallistui yksitoista äitiä. Opinnäytetyön tulokset osoittivat, että erityisesti toiselta paikkakunnalta muuttaneet hakeutuvat vertaistukiryhmään löytääkseen sosiaalisia kontakteja. Tärkeimpänä koettiin se, että ryhmässä voi jakaa ajatuksiaan sekä kokemuksiaan samassa tilanteessa olevien ihmisten kanssa. Tulokset osoittavat myös, että jopa masennusta voi ehkäistä omalla aktiivisuudellaan osallistua ryhmän toimintaan. Äitien mukaan ryhmässä käyminen

piristi ja rytmitti arkea, sekä sen avulla voi tuntea itsensä sosiaalisesti aktiiviseksi. Ryhmästä sai käytännön vinkkejä esimerkiksi koskien lapsen unta ja ruokailua. Ryhmä antoi myös tukea lapsen hyvinvoinnista, sekä omasta jaksamisesta arjessa. Pääasiassa ryhmä koettiin tärkeäksi, ja yhteydenpito muihin ryhmän jäseniin haluttiin pitää yllä myös jatkossa. Äidit, jotka osallistuivat ryhmään, olivat halukkaita auttamaan muita samassa elämäntilanteessa olevia. Tulokset osoittivat, että vertaistukiryhmätoiminta on erittäin arvokasta. (Pirttilahti & Ranta 2009.)

6 Opinnäytetyön tarkoitus ja tehtävä

Opinnäytetyömme tavoitteena oli kartoittaa lapsiperheiden vertaistukitoiminnan tarvetta Kiteellä. Tarkoituksena oli selvittää, kuinka moni kiteeläisistä lapsista tai vanhemmista hyötyisi vertaistukitoiminnasta. Kartoituksemme on rajattu alle kouluikäisten lasten perheille, joten kyselyyn osallistuvat perheet olivat alle kouluikäisten lasten vanhempia.

Tutkimuskysymyksemme ovat

1. Kuinka moni kiteeläisten lapsiperheiden vanhemmista tai lapsista tarvitsisi vertaistukea?
2. Millaista vertaistukea alle kouluikäisten lasten vanhemmat ja perheiden lapset tarvitsevat Kiteellä?

Vuonna 2015 Pohjois-Karjalassa alkoi Pelastakaa lasten hallinnoima ja EU:n rahoittama Isämies elämässä -hanke, jota tehtiin yhteistyössä kuntakumppaneiden Joensuun, Kiteen, Liperin ja Ilomantsin kanssa. Hankkeen näkyvin toimintamuoto oli isämies-lapsi toiminta. Perheen isämiehille ja lapsille järjestettiin hankkeen aikana yhteistä toimintaa esimerkiksi talvitapahtuma Kiteellä. Hanke päättyi vuonna 2017. (Muksujen maakunta 2016.)

Kiteellä on aiemmin järjestetty vertaistukiryhmiä varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvattaja ja lastenneuvolan terveydenhoitaja ohjasivat yhteistyönä vuonna 2014

Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmää taaperoikäisten lasten vanhemmille. Vuonna 2016 kokoontuvassa Isä ja lapset -ryhmässä ohjaajina toimivat varhaiskasvattajat. Vuonna 2018 kokoontui muutaman kerran Lapsi-vanhempi -ryhmä, jossa ohjaajina toimivat sosionomiopiskelijat. Tällä hetkellä MLL:n perhekerhot ja seurakunnan perhekerhot tarjoavat lapsille ja heidän huoltajilleen yhteistä toimintaa, jossa vanhemmat voivat halutessaan keskustella ja jakaa arjen kokemuksiaan. Muuta ohjattua vertaistukitoimintaa ei Kiteellä tällä hetkellä ole. (Koskinen 2018.)

7 Opinnäytetyön toteutus

7.1 Opinnäytetyön toimeksiantaja

Opinnäytetyömme toimeksiantajana oli Kiteen kaupungin sivistys- ja vapaa-aikalautakunta. Kiteen kaupungin kuntayhtymään kuuluvat Kiteen kaupunki sekä Kesälahti. Kiteen kaupungin varhaiskasvatuspalveluihin kuuluvat päiväkotihoito, perhepäivähoito, esikoulu ja esikoululaisten leikkitoiminta. Kiteen kaupunki tarjoaa kunnallista perhepäivähoitoa, eli hoitajan kotona tapahtuvaa päivähoitoa. Perhepäivähoitajilla voi olla lapsia vauvasta esikouluikäisiin. Perhepäivähoidossa korostuu kodinomaisuus. Tärkeimpiä toimintamuotoja perhepäivähoidossa ovat ulkoilu, leikki ja ympäristöön tutustuminen. Toiminta voi kuitenkin olla myös kaikenlaista puuhailua, aina askartelusta pieniin työtehtäviin. Kiteen kaupungin perhepäivähoito on koko- tai osa-aikaista, ja sitä voi hakea 0-5-vuotiaille lapsille. (Kitee 2018a.)

Kiteellä on viisi päiväkotia, päiväkotie Kieppi Kiteellä, Puhoksen päiväkotie, Kesälahden päiväkotie, Hutsin koulun esiopetus sekä yksityinen päiväkotie Siilinpiilo Ruppovaarassa. Päiväkodit tarjoavat osa- ja kokopäivähoitoa. Vuorohoitoa järjestetään päiväkotie Kiepissä Kiteen keskustassa. Iltahoitoa on mahdollista saada myös Kesälahden päiväkodista. Kiteen varhaiskasvatuksessa on ollut 1.8.2017 lähtien käytössä uusi varhaiskasvatussuunnitelma. (Kitee 2018b.)

Kiteen esiopetus on tavoitteellista, suunnitelmallista, leikinomaista ja maksutonta. Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen itseluottamusta, omatoimisuutta ja oppimisvalmiuksien kehittämistä. (Kitee 2018c.) Esiopetuksen lisäksi on saatavilla leikkitoimintaa, joka on kerhomuotoista, virikkeellistä, monipuolista sekä omaehtoista, ohjattua ja valvottua. Leikkitoimintaa järjestetään koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä lukuvuoden mukaisesti. (Kitee 2018d.)

7.2 Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyömme on toteutettu kvantitatiivista menetelmää käyttäen. Valitsimme aineistonkeruumenetelmäksemme kyselylomakkeen. Mielestämme kyselylomake sopi menetelmäksi, sillä tavoitteenamme oli selvittää, kuinka moni vanhempi tai lapsi tarvitsisi vertaistukea. Kyselylomakkeen avulla saimme selville numeraalisesti, onko vertaistuelle tarvetta Kiteellä. Halusimme kartoittaa myös sitä, millaiselle vertaistukitoiminnalle olisi tarvetta. Kyselylomakkeen valikoitumista aineistonkeruumenetelmäksi tuki myös se, että sen avulla saimme osallistettua kartoitukseemme mahdollisimman suuren joukon kiteeläisiä lapsiperheitä.

Kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta nimitetään myös tilastolliseksi tutkimukseksi. Tutkimuksen avulla selvitetään lukumääriin liittyviä kysymyksiä. (Heikkilä 2014, 15.) Määrällisessä tutkimusmenetelmässä tutkittavia asioita käsitellään numeerisesti, eli tutkittavia asioita ja niiden ominaisuuksia kuvaillaan numeroiden avulla. Määrällinen tutkimusmenetelmä vastaa kysymyksiin; kuinka moni, kuinka paljon ja kuinka usein. (Vilkkä 2007, 14.)

Kuten kaikilla tutkimuksilla myös määrällisellä tutkimuksella on tarkoitus. Kvantitatiivisen tutkimuksen tarkoitus on joko selittää, kartoittaa, kuvata, ennustaa tai vertailla ihmistä koskevia asioita ja ominaisuuksia, tai luontoa koskevia ilmiöitä. (Vilkkä 2007, 19.) Määrällisessä tutkimuksessa teorian tiedolla ja teoreettisilla käsitteillä on keskeinen rooli. Teoreettiset käsitteet ovat niitä, jotka ovat muodostuneet tutkimustyön tuloksena. Käsitteiden avulla tutkija voi löytää säännönmukaisuuksia eri asioiden välillä. (Vilkkä 2007, 26.)

Kvantitatiivinen tutkimus edellyttää riittävän suurta otosta, jotta sitä voidaan pitää luotettavana. Aineistonkeruumenetelmänä käytetään yleensä tutkimuslomakkeita, ja tulokset voidaan esittää kuvioin tai taulukoin. Kvantitatiivinen tutkimus sopii silloin, kun halutaan selvittää olemassa oleva tilanne. (Heikkilä 2014, 15.)

Kyselylomakkeen lähtökohtana on aina tutkimusongelma. Tutkimus täytyy kiteyttää tutkimusongelmaksi, ja tämä on usein haastavaa, sillä ongelman tulee olla tarkasti määritelty ja rajattu. Varsinainen ongelma voidaan jakaa pienempiin osiin, jotka tarkentavat pääongelmaa. Tutkimusongelma puretaan tutkimuskysymyksiksi, joihin haetaan vastauksia tutkimuksen avulla. (Kananen 2008, 14.)

Kvantitatiivista tutkimusta tehdessä tarvittavat tiedot voidaan kerätä jo olemassa olevista tilastoista. Tällaisia on esimerkiksi erilaiset rekisterit ja tietokannat. Tiedot voidaan kerätä myös itse käyttämättä hyödyksi jo olemassa olevaa tietoa. Itse kerättävässä aineistossa on päätettävä, mikä kohderyhmä sekä tiedonkeruumenetelmä tutkimusongelmaan on sopivin. Tiedonkeruumenetelmään vaikuttavat tutkittavan asian luonne, tutkimuksen tavoite, aikataulu sekä budjetti. Vaihtoehtoja ovat esimerkiksi postikysely sekä puhelin- tai käyntihaastattelu. Viime vuosina internetin kautta tehtävät kyselyt ovat yleistyneet. Jos jokaisella perusjoukon jäsenellä on mahdollisuus internetin käyttöön, on tämä tiedonkeruumenetelmä sopiva. Internet-kyselyssä tulee vastaan myös se ongelma, kuinka kyselylomake saadaan vastaajille. (Heikkilä 2014, 16-17.)

7.3 Kyselylomake aineistonkeruumenetelmänä

Kysely on aineiston keräämistapa, jossa kysymysten muoto on valikoitu: kaikilta vastaajilta kysytään samat asiat, samalla tavalla ja samassa järjestyksessä. (Vilka 2007, 27). Kyselylomaketta laadittaessa on oltava kärsivällinen. Onnistunut lomake edellyttää, että asiaongelma on täsmällisesti määritelty. Lomakkeen laatijan tulee olla hyvin perehtynyt teorian tietoon aiheesta, jotta kyselylomake mittaa juuri tutkimuksen kannalta olennaisia asioita. Onnistuneeseen lomakkeeseen ja onnistuneesti kerättyyn tietoon vaikuttavat monet asiat riippumatta siitä, miten ja missä aineisto on kerätty. Kun kysely on jaettu vastaajille, ei sitä enää voi

muuttaa. Tämän takia onkin tärkeää, että lomakkeen tarkistus on tehty huolellisesti etukäteen. (Vilkkä 2007, 63.)

Kyselylomaketta käytettäessä aineistonkeruumenetelmänä on kiinnitettävä huomiota useisiin tärkeisiin seikkoihin. Ensinnäkin täytyy varmistaa, että vastaajilla todella on se tieto, mitä kyselylomakkeen avulla halutaan saada. Kun perusjoukolla on haluttu tieto, se yleensä motivoi heitä myös vastaamaan. Tutkijan on myös varmistettava etukäteen, että kysely todella tavoittaa koko perusjoukon. Kun kyselylomakkeen muoto päätetään, on sen oltava sellainen, että se saadaan varmasti jokaiselle vastaajalle. Esimerkiksi sähköiseen kyselyyn on vaikea vastata, mikäli ei ole mahdollisuutta käyttää tietokonetta. (Vilkkä 2007, 64.)

Kysymysten muotoilulla ja esitystavalla on myös merkitystä. Kun kysymyslomakkeen kysymyksiä muotoillaan, voi käyttää apuna esimerkiksi seuraavia kysymyksiä: Mikä on tutkimusongelma, ja mitä asioita kyselyllä todella mitataan. On tärkeää myös kiinnittää huomiota siihen, ovatko kaikki kysymykset tarpeellisia, ja puuttuuko jokin kysymys, jonka tieto olisi oleellista tutkimuksen kannalta. Erityisesti tulee kiinnittää huomioita siihen, mitä kysymys mittaa, ja mittaako se juuri sitä asiaa, mitä tutkimuksella haetaan. (Vilkkä 2007, 65.)

Tutkimuksessa käytettävä kyselylomake on testattava ennen lopullista tiedonkeruuta. Usein lomakkeen suunnittelija on paneutunut kysymyksiinsä niin, että olettaa muidenkin ymmärtävän kysymykset yhtä hyvin kuin itse. Myöskään kirjoitusvirheitä ei välttämättä huomaa omasta tekstistä, ja tämän vuoksi kyselylomake tulee testata. Lomakkeen testauksen jälkeen kyselylomakkeeseen tehdään tarvittavat muutokset, ja päivitetään se lopulliseksi versioksi. (Kananen 2008, 11.)

Onnistunut kyselylomake on perusta luotettavalle tutkimukselle. Tärkeintä kyselylomaketta laatiessa on lomakkeen suunnittelu, kysymysten muotoilu sekä testaus. Lomake testataan aina ennen varsinaisen aineiston keräämistä. Testaaminen tarkoittaa, että tehdään koekysely, ja tämän palautteen perusteella kyselylomake muokataan lopulliseen muotoon. (Vilkkä 2007, 78.)

7.4 Kyselyn toteuttaminen

Kun toimeksiantajamme oli selvillä, allekirjoitimme toimeksiantosopimuksen (liite 1) sekä tutkimuslupahakemuksen (liite 2). Tämän jälkeen aloimme työstämään kyselyä. Suunnittelimme kyselylomakkeen osittain niin sanottua nominaalisasteikkoa käyttäen.

Nominaaliasteikolle laadittu kyselylomake tarkoittaa, että vastaaja valitsee hänelle sopivan vaihtoehdon useista eri vaihtoehdoista ja mahdollisuuksista. Asiavaihtoehdot eivät ole millään asteikolla. Kysymyksen vaihtoehtoja ei voida pitää myöskään toisen edellä olevana. (Anttila 2006, 262.)

Loimme kyselylomakkeen käyttämällä hyödyksi Webropol-ohjelmaa. Koska kyselylomake oli paperinen, siirsimme luomamme kyselylomakkeen Word-ohjelmaan, ja muokkasimme sitä niin, että tulostettuna se oli selkeä. Valitsimme kyselylomakkeeseen pääosin strukturoidut kysymykset. Kanasen (2008, 26) mukaan strukturoiduissa kysymyksissä vastausvaihtoehdot ovat valmiiksi valittu ja näin ollen vastausten käsittely on helpompaa määrällistä kartoitusta ajatellen. Vastausvaihtoehdot ovat valmiiksi koodattu esimerkiksi aakkosten avulla tai numeroituna.

Kyselylomakkeemme kysymykset olivat monivalintakysymyksiä. Vastausvaihtoehdot oli laadittu valmiiksi. Vastaajan tehtävänä oli merkitä rastilla esimerkiksi vaihtoehtoina valmiita eri vertaistuen muotoja. Vanhemmat/hoitajat täyttivät kyselylomakkeen, jossa oli kaksi osaa: vanhemmille osa 1 ja lapsille osa 2 (liite 3). Kysymykset olivat osittain täysin suljettuja kysymyksiä. Lisäksi käytimme strukturoidun kysymyksen sekä avoimen kysymyksen välimuotoa, jossa valmiiden vastausvaihtoehtojen jälkeen esitetään avoin kysymys, esimerkiksi "jokin muu, mikä?". Avoimen vaihtoehdon avulla halusimme saada esiin näkökulmia, joita emme olleet etukäteen välttämättä osanneet ajatella.

Ennen kyselylomakkeen toteuttamista tutustuimme kirjallisuuteen koskien määrällistä tutkimusta. Hankimme tietoa siitä, millainen on hyvä kyselylomake, ja kuinka se kannattaa toteuttaa. Vilka (2015, 101-102) painottaa, että ennen

kyselylomakkeen suunnittelua on hyvä olla päätettynä teoreettinen viitekehys sekä keskeiset käsitteet. Näihin liittyvien yleisten käsitteiden avulla tutkimuksessa mitataan tutkittavaa asiaa. Lomakkeen suunnittelussa on tärkeää perehtyä myös laajemmin tutkimuksen aihepiiriä koskevaan teoriakirjallisuuteen.

Kyselylomakkeen (liite 3) alussa kysyttiin vastaajan taustatietoja, kuten ikää ja sukupuolta. Halusimme myös tietää, onko vastaajalla aiempaa kokemusta vertaistuesta. Tämän jälkeen jaoin kyselylomakkeen kahteen teemaan: vanhempien- (osa 1) sekä lasten (osa 2) vertaistuentarpeeseen. Ensimmäinen osio käsittelee vanhempien tarvetta vertaistuelle. Kysymykset liittyivät siihen, millaista vertaistukiryhmää vanhemmat mahdollisesti haluaisivat sekä mitä ryhmän tulisi sisältää. Kyselylomakkeessa oli paljon erilaisia vaihtoehtoja erilaisista vertaistukiryhmistä. Kysymystä laadittaessa mietimme, millaisissa tilanteissa vanhemmat voisivat hyötyä vertaistuesta. Esille nousivat ryhmät tukemaan esimerkiksi vanhemmuutta, yksinhuoltajaperheitä, uusperheitä, ensimmäistä lastaan odottavia vanhempia, adoptioperheitä, sateenkaariperheitä ja erityislasten vanhempia. Vastausvaihtoehtoja oli kaiken kaikkiaan 18, sisältäen myös kohdan ”En koe tarvitsevani vertaistukea” sekä avoimen kysymyksen, mikäli vastausvaihtoehdoista ei löytynyt sopivaa.

Vanhemmille suunnattu osio sisälsi kysymykset myös koskien ohjaajaa eli tulisiko ohjaajan olla ammattilainen vai vertaisohjaaja, eli yksi ryhmän joukosta. Myös ryhmän sisällöstä oli kysymys; tulisiko ryhmän sisältää ohjattua keskustelua, musiikkia, maalausta, retkiä, ulkoilua, leipomista, liikuntaa tai kahvittelua. Tähänkin kysymykseen annoimme 15 vastausvaihtoehtoa, joista viimeinen oli avoin kysymys. Otimme huomioon myös vanhempien toiveet siitä, mihin asioihin he toivoisivat saavansa tukea. Tarvitseeko vanhemmat esimerkiksi apua omaan jaksamiseen, vai lapsiperheissä esille nouseviin tilanteisiin. Myös tässä kysymyksessä viimeinen vaihtoehto oli avoin kysymys, jolloin vanhemmat saivat kertoa oman sen hetkisen tuen tarpeensa.

Meitä kiinnosti myös, haluaisivatko vanhemmat suljetun, avoimen vai täydentyvän ryhmän. Kysyimme vanhempien mielipidettä siihen, kuinka lastenhoito järjestyisi ryhmän kokoontumisen aikana. Lopuksi vanhemmat saivat halutessaan

vastata avoimeen kysymykseen, mikäli he kokevat tarvitsevansa itselleen jotain muuta vertaistukea.

Toisessa osiossa kysymykset liittyivät perheiden lasten tarvitsemaan vertaistukitoimintaan. Kysymykset ja vastausvaihtoehdot olivat suurimmaksi osaksi samoja kuin vanhempien osiossa mutta laadittu lasten tarpeen näkökulmasta. Tämän osion alkuun lisäsimme kuitenkin avoimen kysymyksen, johon vanhempi sai vastata, moniko perheen lapsista hyötyisi vertaistuesta. Näin saimme lukumäärän lapsista, jotka kyselyn perusteella Kiteen alueella hyötyisivät vertaistukitoiminnasta.

Testasimme kyselylomakkeemme helmikuussa 2018 Kiteen seurakunnan perhekerhossa. Alustavaan kartoitukseen osallistui 11 alle kouluikäisen lapsen vanhempaa. Vanhemmat täyttivät kyselylomakkeen. Lisäksi pyysimme vanhemmilta vapaaehtoista suullista palautetta koskien lomakkeen täyttämistä. Tämän palautteen sekä kyselyyn vastanneiden pohjalta muokkasimme vielä lomaketta. Myös ohjaavat opettajat olivat mukana kyselyn suunnittelussa pohtien erilaisia vaihtoehtoja.

Kyselylomakkeen testauksen jälkeen jaoimme kyselylomakkeita päiväkodeissa. Toteutimme kyselyn paperisena versiona. Kyselylomakkeet jaettiin neljään päiväkotiin Kiteellä. Ryhmät, joihin kyselylomakkeet jaettiin, olivat sekä esikoulu-, että päiväkotiryhmiä. Yhteensä lomakkeita jaettiin 230 kappaletta, ja tavoitteenamme oli saada noin sata vastausta. Yhteensä saimme takaisin 89 lomaketta, mutta meidän oli poistettava otannasta kaksi lomaketta. Yksi palautetuista lomakkeista oli revennyt pahasti, joten vastaukset olivat epäselviä. Yksi lomake palautettiin kokonaan täyttämättä. Saimme kartoitukseemme 87 täytettyä kyselylomaketta, jolloin vastausprosentti oli 37,8 prosenttia.

Jaoimme kyselylomakkeet päiväkoteihin huhtikuussa 2018 viikoilla 15 ja 17. Vastausaikaa oli viikko. Halusimme vastausajan olevan melko lyhyt sen vuoksi, etteivät kyselylomakkeet unohdu vanhemmilta kotiin täyttämättä. Uskoimme, että vanhemmat, jotka halusivat kyselyyn vastata ja osallistua kartoitukseen, vastasivat siihen viikon sisällä.

7.5 Aineiston käsittely ja analyysi

Määrällisessä tutkimuksessa aineiston käsittely alkaa, kun tiedot on saanut kerättyä ja aineisto on koossa. Kun aineisto on kasattu, tulee lomakkeet käydä läpi. Lomakkeiden tiedot arvioidaan ja käydään kysymys kysymykseltä läpi. Puutteellisesti täytetyt lomakkeet tulee poistaa. Tässä vaiheessa tutkija saa jo suuntaa siitä, kuinka onnistuneita kysymykset ovat olleet. (Vilka 2007, 107.)

Määrällisessä tutkimuksessa puuttuvilla havainnoilla tarkoitetaan havaintoyksikön arvoja, joista ei ole tietoa. Joskus vastaajat ovat voineet jättää vastaamatta johonkin kysymykseen, tai vastaus on epäselvä. Tutkijalla on kaksi vaihtoehtoa: ottaa puuttuvat havainnot mukaan analyysiin ja käsitellä ne omana luokkana, tai jättää ne kokonaan pois. Yksinkertaisin tapa on jättää nämä aineiston ulkopuolelle, mutta tästä syystä tutkimuksen otoskoko voi pienentyä. (Vilka 2007, 108.)

Kyselylomakkeen osiossa koskien lasten vertaistukitoimintaa (liite 3) oli avoin kysymys, moniko perheen lapsista voisi hyötyä vertaisryhmätoiminnasta. Vanhemmat tai huoltajat vastasivat tähän kysymykseen numeraalisesti, johon saimme tulokseksi yhteensä 50 lasta. Halusimme lisätä lasten osioon tämän avoimena kysymyksenä, sillä ilman sitä emme olisi voineet tietää, vastaako vanhemmat lapsiaan koskevaan osioon yhden, vai useamman lapsen puolesta. Näin saimme tarkan lukumäärän siitä, kuinka suuri joukko kyselyn perusteella vertaistukea tarvitsevia lapsia on Kiteellä. Vanhemmilta kysyttiin, millaista vertaisryhmää he toivoisivat vanhempana lapsilleen. Suurin osa vanhemmista tai huoltajista oli vastannut "En koe tarvitsevani lapsille suunnattua vertaistukiryhmää." Näin ollen tulokset lapsiryhmille suunnatuista vertaisryhmistä jäivät pieneksi, vaikka vastaajat olivat kokeneet lastensa hyötyvän tuesta. Tämän koimme hieman ristiriitaisena.

Määrällisessä tutkimuksessa valitaan aina sellainen analyysimenetelmä, joka parhaiten sopii siihen, mitä ollaan tutkimassa. Aineiston käsittely tarkoittaa sitä, että lomakkeilla saatu aineisto tarkistetaan ja tiedot tallennetaan sellaiseen

muotoon tietokoneelle, että sitä voidaan tutkia numeraalisesti käyttäen apuna tilasto- tai taulukko-ohjelmia. (Vilka 2007, 106.) Tähän tarkoitukseen on olemassa paljon erilaisia ohjelmia. Käytimme tulosten analysoinnissa SPSS-ohjelmaa sekä Exceliä.

Tutkimusaineisto käydään läpi, ja niissä oleva tieto tarkistetaan ja arvioidaan. Tyhjät tai asiattomasti täytetyt lomakkeet poistetaan. (Vilka 2007, 106.) Kun tarkistimme kyselylomakkeet käymällä ne läpi, aineistostamme valikoitui pois sellaiset lomakkeet, joissa vastaus oli epäselvä tai vastausta ei ollut lainkaan. Näin saimme lopullisten lomakkeiden määrän, joka oli 87.

Aineiston käsittely alkaa siitä, kun tutkija numeroi lomakkeet. Lomakkeiden numeroiminen on tärkeää, sillä tämän avulla tutkija voi tarkistaa yksittäisestä havaintoyksiköstä tallentamiaan tietoja. Tämän jälkeen jokaisen havaintoyksikön tiedot kirjataan ja tallennetaan taulukkoon. (Vilka 2007, 111.) Tässä vaiheessa käytimme hyödyksi SPSS-ohjelmaa. Kävimme kyselylomakkeet kysymys kysymykseltä läpi, ja syötimme tiedot havaintomatriisiin.

Tässä vaiheessa päätimme tehdä myös ristiintaulukoinnin koskien vanhempien ja lasten vertaistuen tarvetta samassa perheessä. Määrällisessä tutkimuksessa ollaan usein kiinnostuneita asioiden välisistä suhteista. Tällaista kahden eri muuttujan vertailua toisiinsa kutsutaan ristiintaulukoinniksi, kun taulukossa tarkastellaan samanaikaisesti kahta muuttujaa. (Kananen 2011, 77.) Ristiintaulukointiin on olemassa valmiita ohjelmia, joihin syötetään olemassa olevat tiedot ja ohjelma tekee taulukon. Me emme kuitenkaan tehneet ristiintaulukointia valmiin ohjelman avulla, vaan kokosimme tarkastelemamme tiedot Exceliin, ja loimme normaalin kaavion. Kaaviota selventämään lisäsimme tekstit, jotka kertovat, mitä tuloksia olemme vertailleet.

Muuttujat, joita vertailimme, oli vanhempien ja lasten vertaistuen tarve, sillä meitä kiinnosti, kuinka monessa perheessä tuen tarve on sekä vanhemmillä, että lapsilla. Otantamme oli ne perheet, joissa lapsi tai lapset tarvitsevat vertaistukea. Kävimme nämä lomakkeet läpi siten, että tarkastelimme näiden perheiden

vertaistuentarvetta myös vanhemmille. Ristiintaulukoinnin tulokset on esitetty raportissamme kohdassa tutkimustulokset.

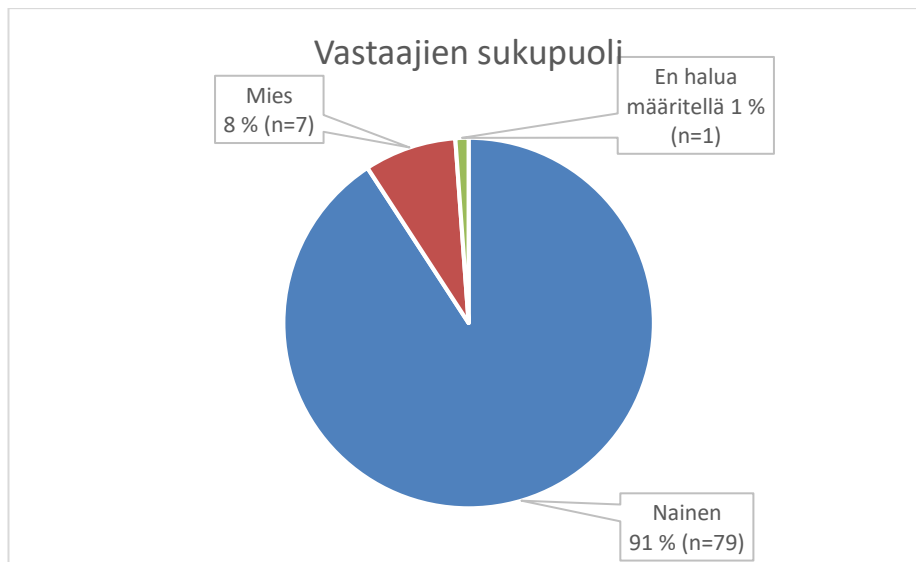
Määrällisiä tuloksia esitetään taulukoin, kuvioin ja teksteinä (Vilkkä 2007, 135). Tässä opinnäytetyössä tulokset on esitelty kuvioin. Valitsimme esitystavaksi kuviot, sillä visuaalisesti ne sopivat parhaiten meidän tuloksiin siten, että tulokset ovat selkeästi esillä. Vaikka käytimme tietojen syöttövaiheessa SPSS-ohjelmaa ja loimme matriisin sinne, kuviot teimme Excel-ohjelmaa hyödyntäen, sillä Excelin kuviot olivat visuaalisesti työhömme sopivampia. Syötimme SPSS-ohjelmalla saamamme luvut Excelliin, ja loimme näistä kuviot. Lisäsimme kuvioihin tekstit selventämään tuloksia. Lopuksi tarkistimme vastausten lukumäärät ja prosentuaaliset osuudet laskimella, jotta kaavioiden tulokset olivat varmasti paikkaansa pitäviä.

8 Tutkimustulokset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa kiteeläisten alle kouluikäisten lapsiperheiden vertaistuen tarvetta. Kyselylomakkeita jaettiin yhteensä 230 kappaletta. Vastauksia saimme yhteensä 89 kappaletta. Jouduimme poistamaan kaksi kyselylomaketta, koska yksi lomake oli repeytynyt pahasti ja yksi lomakkeista oli palautettu tyhjänä. Näin ollen kartoituksessa käytettäviä vastauslomakkeita oli 87, jolloin vastausprosentti oli 37,8 prosenttia.

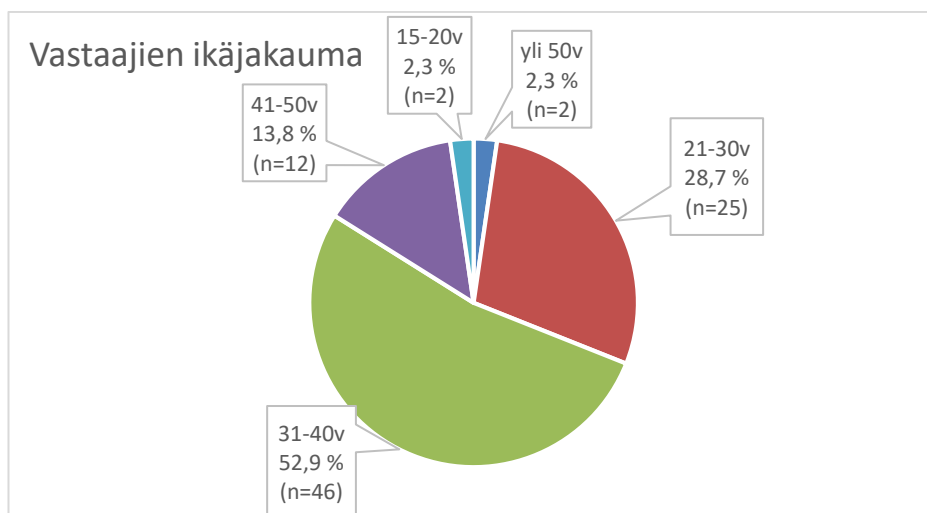
8.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn vastanneista suurin osa 91 % oli naisia. Miehiä oli 8 %. Yksi vastanneista ei määritellyt sukupuoltaan. Tulosten mukaan perheen äiti tai muu naispuolinen huoltaja oli aktiivisempi osallistumaan kyselyyn vastaajana (kuvio 1).

Kuvio 1. Vastaajien (n=87) sukupuolijakauma.

Vastaajista 52,9 % oli iältään 31-40-vuotiaita. 21-30-vuotiaita oli 28,7 % ja 41-50-vuotiaita oli vastanneista 13,8 %. Alhaisimmaksi vastausprosentti jäi nuorilla 15-20-vuotiailla vanhemmilla 2,3 %, sekä vastaavasti yli 50-vuotiailla 2,3 % (kuvio 2). Vastaajista 85,1 % ilmoitti, ettei heillä ole aiempaa kokemusta vertaistukiryhmään osallistumisesta.

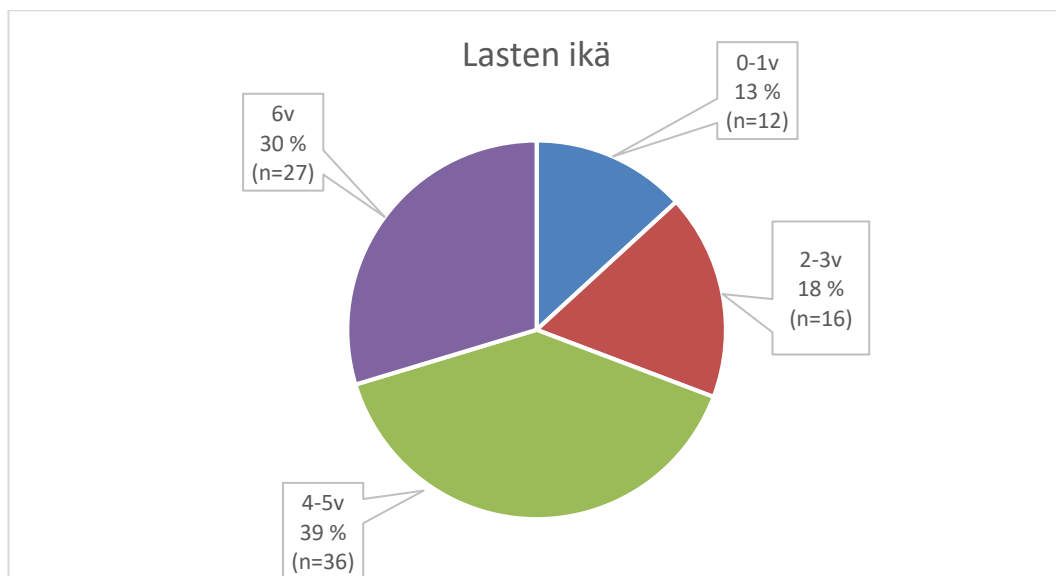

Kuvio 2. Vastaajien (n=87) ikäjakauma.

Tulosten mukaan kartoituksessa mukana olevia lapsia oli yhteensä 91. 39 perhettä vastasi, että heidän perheensä lapsi tai lapset hyötyisivät toiminnasta. Näissä perheissä vertaistukitoiminnasta hyötyviä lapsia oli tulosten mukaan yhteensä 50.

Perheiden lasten ikäjakauma oli melko tasainen (kuvio 3). Vastanneiden perheiden lapsista 39 % oli 4-5-vuotiaita. 6-vuotiaita oli vastaajien lapsista 30 %. 2-3-vuotiaita oli 18 % ja 0-1-vuotiaita oli 13 %.

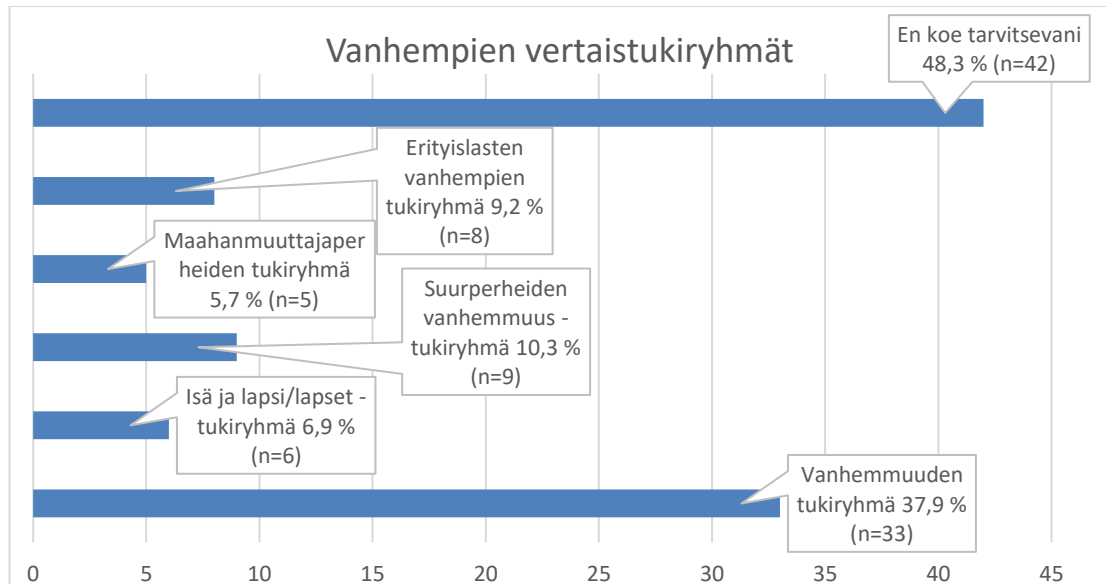

Kuvio 3. Vastaajien (n=87) lasten (n=91) ikäjakauma.

8.2 Tulokset koskien vanhempien vertaistukiryhmiä

Kyselylomakkeen ensimmäisessä osiossa kysymykset koskivat perheen vanhempien tarvitsemää vertaistukea. Kartoitimme aluksi, millaista vertaisryhmää vanhemmat tarvitsisivat juuri sillä hetkellä elämäänsä (kuvio 4). Kyselyn avulla saimme selville, että 51,7 % kyselyyn vastanneista vanhimmista tarvitsi vertaistukea. Vastaavasti 48,3 % eivät tarvinneet sillä hetkellä tukea. Eniten vanhemmat tarvitsivat tukea vanhemmuuteen, ja tässä vastausprosentti oli 37,9 %. Suurperheiden vanhemmuuteen liittyvää tukiryhmää tarvitsi 10,3 % ja erityislasten vanhemmuuden tukiryhmää tarvitsi 9,2 %. Isä ja lapset ryhmää kaipasi vastanneista 6,9 %. Maahanmuuttajaperheistä 5,7 % tarvitsi vertaistukea. Lisäksi vastanneista

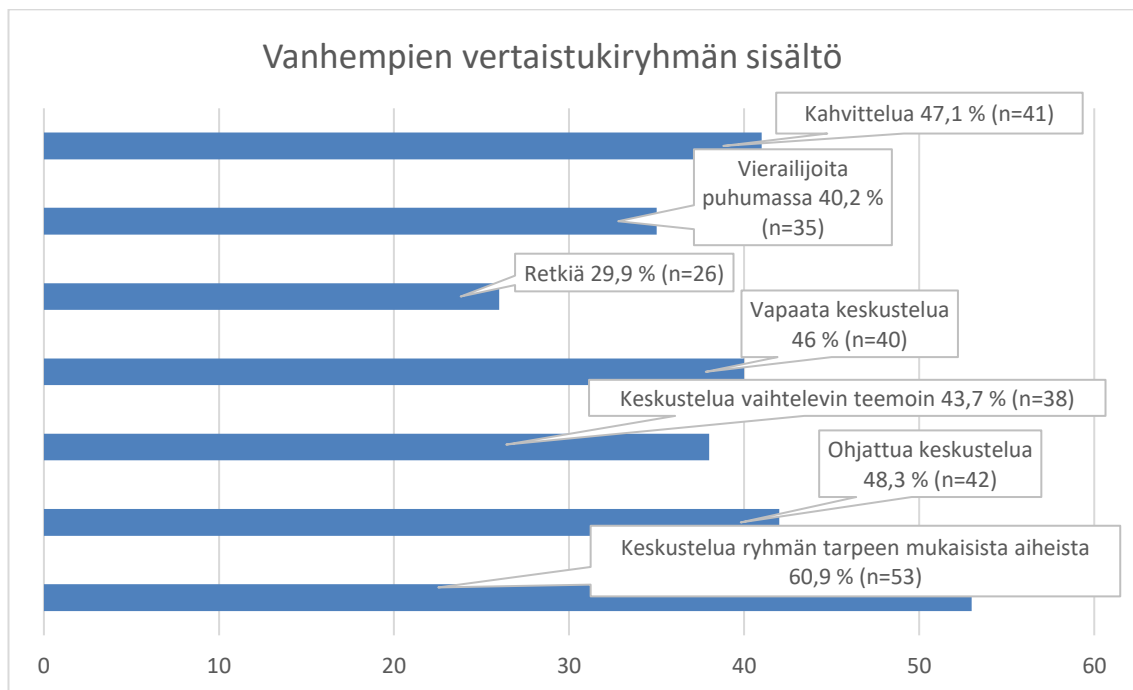
tarvitsi tukea sellaiset perheet, joilla ei ole tukiverkkoja perhearjessa ja avun saaminen omasta lähipiiristä on vaikeaa.

Kuvio 4. Vanhempien (n=87) vastaukset kyselylomakkeen kohtaan ”Millaista vertaistukiryhmää toivoisit vanhempana tällä hetkellä”.

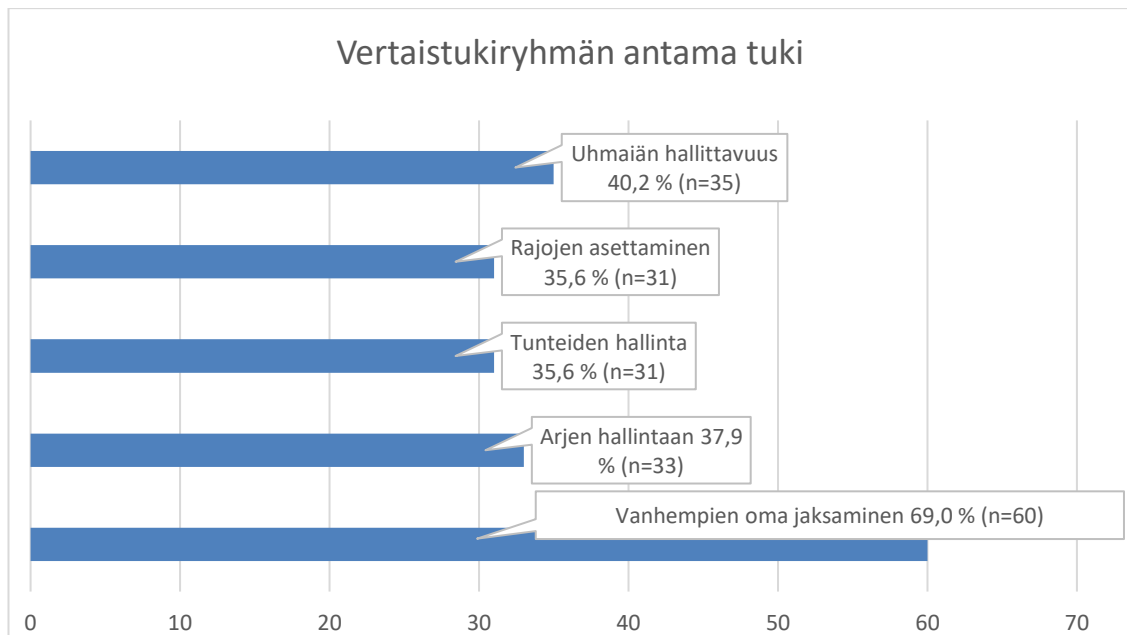
Vanhemmista 78,2 % (n=68) toivoi, että vertaisryhmän ohjaaja olisi ulkopuolinen, ammattilainen, jolla on kokemustiedon lisäksi ohjauksessa ammattitietoutta. Vastaajista 25,3 % (n=22) halusi vertaisryhmän ohjaajan olevan yksi ryhmän jäsenistä eli vertaisohjaaja, jolloin ryhmän toiminnassa on esillä niin sanottu kokemustieto. Lisäksi 2 % (n=2) vastaajista oli sitä mieltä, että ryhmässä tulisi olla sekä ammatillinen että vertaisohjaaja.

Vanhempien vertaistukiryhmän sisällön tulokset jakoutuivat melko tasaisesti (kuvio 5). Yli puolet 60,9 % oli sitä mieltä, että sisällössä pitäisi olla keskustelua ryhmän tarpeen mukaisista aiheista. Vastaajista 48,3 % halusi sisällön olevan ohjattua keskustelua, ja lähes puolet 47,1 % vastaajista toivoi kahittelua ryhmätapaamisissa. 46 % puolestaan toivoi vapaata keskustelua. Keskustelua vaihtelevin teemoin toivoi 43,7 % ja vierailijoita puhumaan toivoi 40,2 %. Retkiä toivottiin vähiten, sillä vastaajista vain 29,9 % kannatti niitä vertaistukiryhmän sisällöksi.

Kuvio 5. Vanhempien (n=87) vastaukset kyselylomakkeen kohtaan ”Mielestäni vertaistukiryhmän pitäisi sisältää”.

Vastaajista 69 % toivoi vertaisryhmän sisällön antavan heille tukea vanhempien omaan jaksamiseen. Suurimmat prosenttimäärät tuen sisällössä näkyivät uhmaian hallittavuudessa 40,2 % sekä arjen hallinnassa 37,9 %. Tukea rajojen asettamiseen ja tunteiden hallintaan toivoi 35,6 % (kuvio 6).

Kuvio 6. Vanhempien vastaukset kyselylomakkeen kohtaan ”Toivoisin vertaistukiryhmän sisällön antavan tukea”.

Vastaajista 49,4 % (n=43) oli sitä mieltä, että vertaisryhmän tulisi olla muodoltaan avoin. Yli puolet vastaajista 62,1 % (n=54) halusi, että lastenhoitojärjestely pitäisi ryhmän aikana järjestää niin, että lapsille olisi oma tila ja hoito ryhmän kokoontumisen aikana. Vastaavasti perheryhmää, jossa lapset ovat luonnollisesti mukana toivoi 25,3 % (n=22).

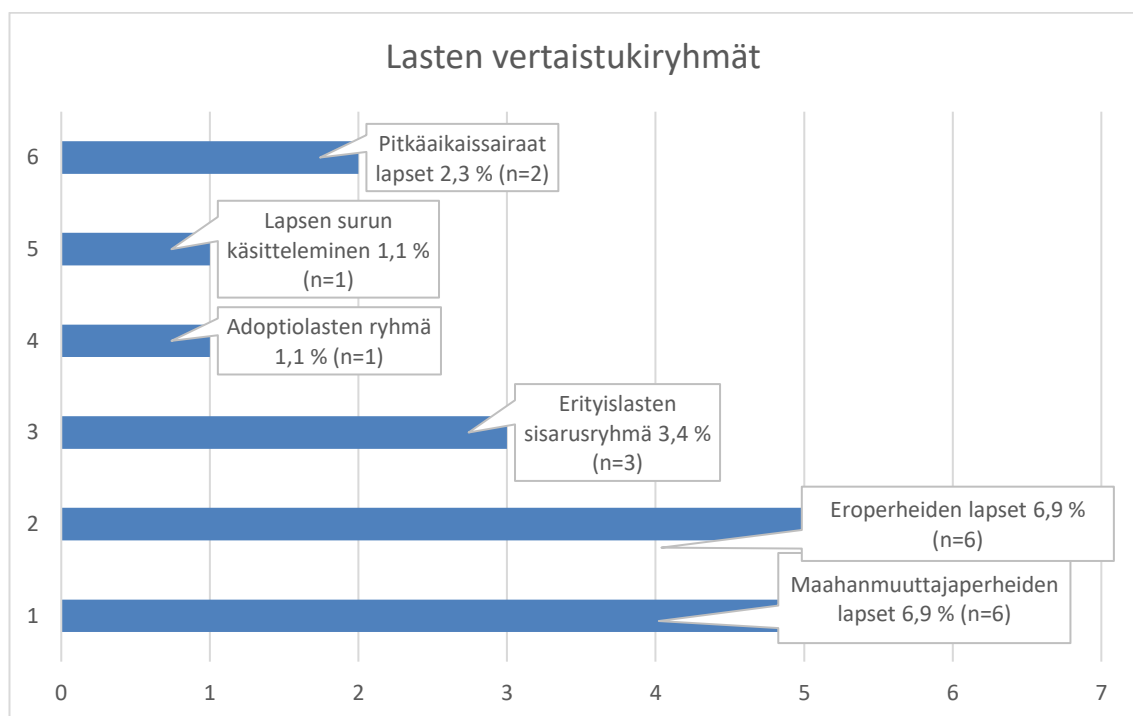
Vastaajista yksi (n=1) toivoi lisäksi ryhmää työn ja perheen yhteensovittamiseen, ajanhallintaan sekä omaan jaksamiseen. Myös ryhmätukea työttömyyteen sekä mielenterveysongelmiin perhetilanteessa toivottiin (n=1).

8.3 Tulokset koskien lasten vertaistukiryhmiä

Kyselylomakkeen toisessa osiossa oli kysymyksiä koskien perheiden alle kouluikäisten lasten tarvitsemaa vertaistukea (kuvio 7). Vanhempien mukaan lapsista suurin osa hyötyisi eroperheiden lapsille suunnatusta vertaistukiryhmätoinnasta 6,9 % sekä maahanmuuttajaperheiden lapsille suunnatusta ryhmästä 6,9 %. Tukea toivottiin myös erityislasteri sisarusryhmästä 3,4 %.

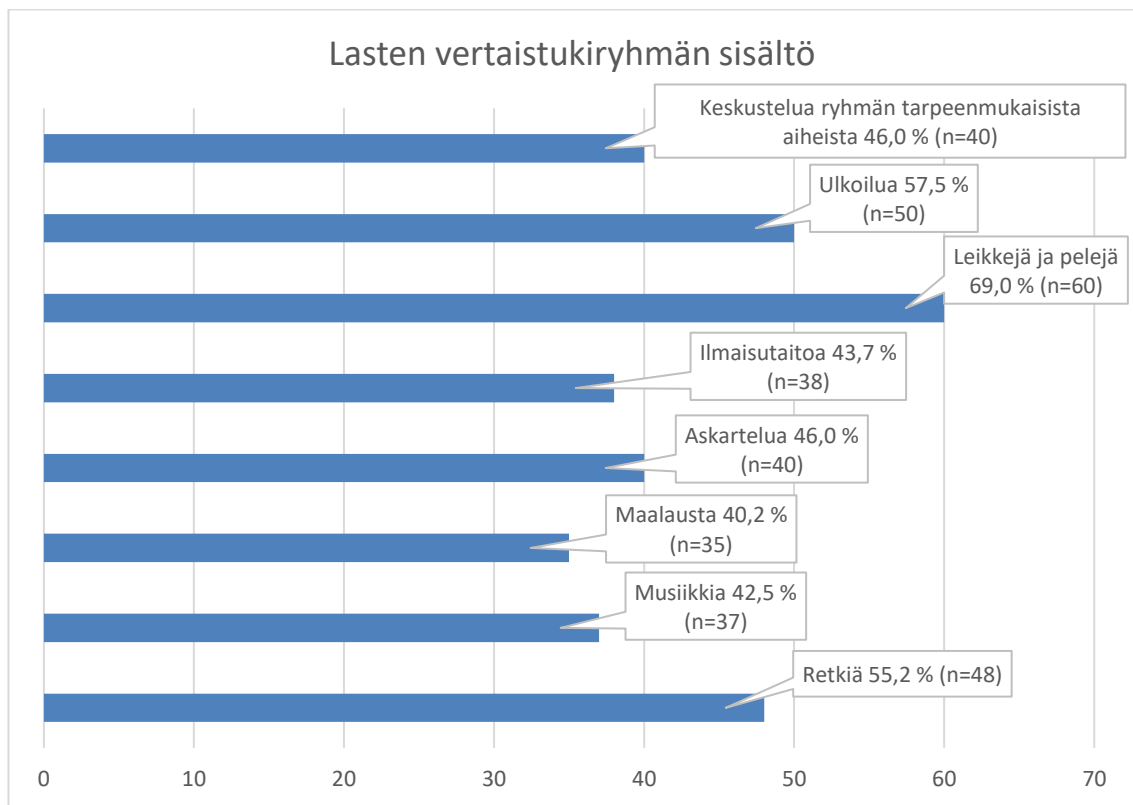
Pitkäaikaissairaille lapsille ryhmää toivoi 2,3 % vastaajista. Adoptiolasten ryhmää sekä ryhmää lapsen surun käsittelemiselle toivoi 1,1 %.

Lisäksi koettiin ryhmätukea tarvitsevan lapsille, joilla on vaikeuksia ryhmässä olemisessa, sosiaalisissa taidoissa, osallistumisessa ja ryhmässä toimimisessa, esimerkiksi yhteisleikeissä 2 % (n=2). Vastaaja toivoi myös ryhmää lapselle tunne- ja vuorovaikutustaidoissa sekä itsesäätelyn taidoissa. Ryhmää toivottiin myös kotihoitossa oleville lapsille, jotka eivät ole mukana varhaiskasvatuksen piirissä 1 % (n=1) sekä ryhmää niille lapsille, joiden perheissä ei ole muuta tukiverkostoa perheen arjessa 1 % (n=1).

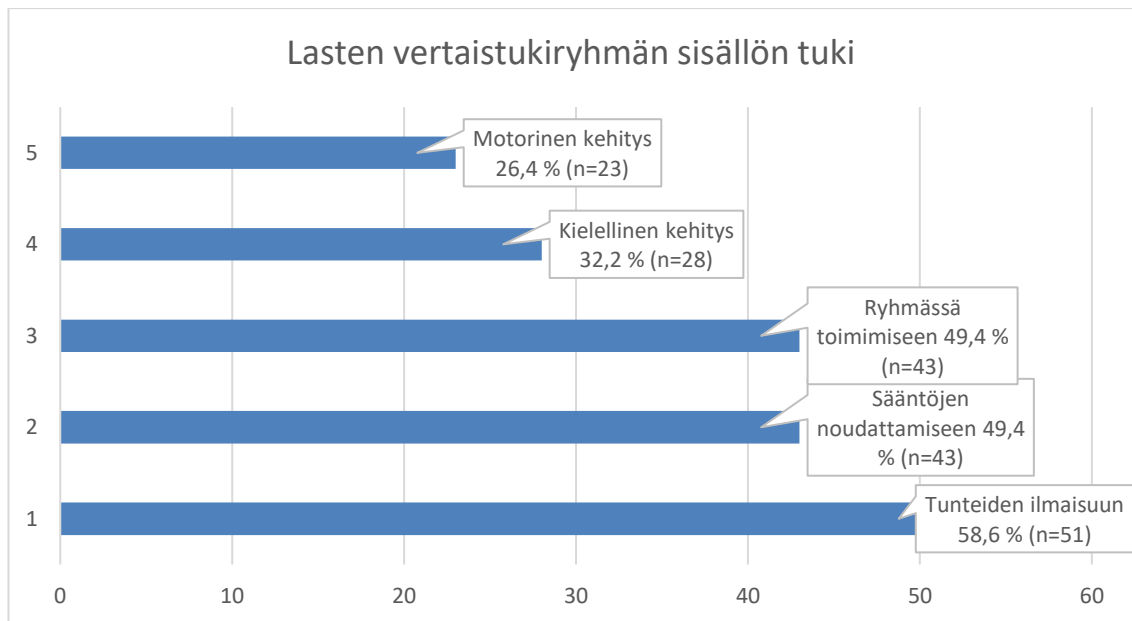
Kuvio 7. Vanhempien (n=87) vastaukset kyselylomakkeen kohtaan ”Millaista vertaistukiryhmää toivoisit vanhempana lapsellesi”.

Vanhempien mukaan lasten vertaistukiryhmän (kuvio 8) tulisi sisältää suurimaksi osaksi leikkejä ja pelejä 69,0 %. Ulkoilua vanhemmista halusi yli puolet 57,5 % sekä retkiä 55,2 %. Askartelua sekä keskustelua ryhmän tarpeenmukaisista aiheista toivoi 46,0 %. Vastaukset vaihtoehtoihin ilmaisutaitoa, maalausta tai musiikkia ryhmän sisältönä jakaantuivat melko tasaisesti.

Kuvio 8. Vanhempien (n=87) vastaukset kyselylomakkeen kohtaan ”Mielestäni lasten vertaistukiryhmän pitäisi sisältää”.

Yli puolet vanhemmista 58,6 % oli sitä mieltä, että lasten ryhmien sisällön antaman tuen tulisi tukea lasta tunteiden ilmaisemisessa. Tärkeiksi aiheiksi nousi myös sääntöjen noudattaminen sekä ryhmässä toimiminen 49,4 %. Kielelliseen kehitykseen tukea toivoi 32,2 % vastaajista, ja motoriseen kehitykseen 26,4 % (kuvio 9).

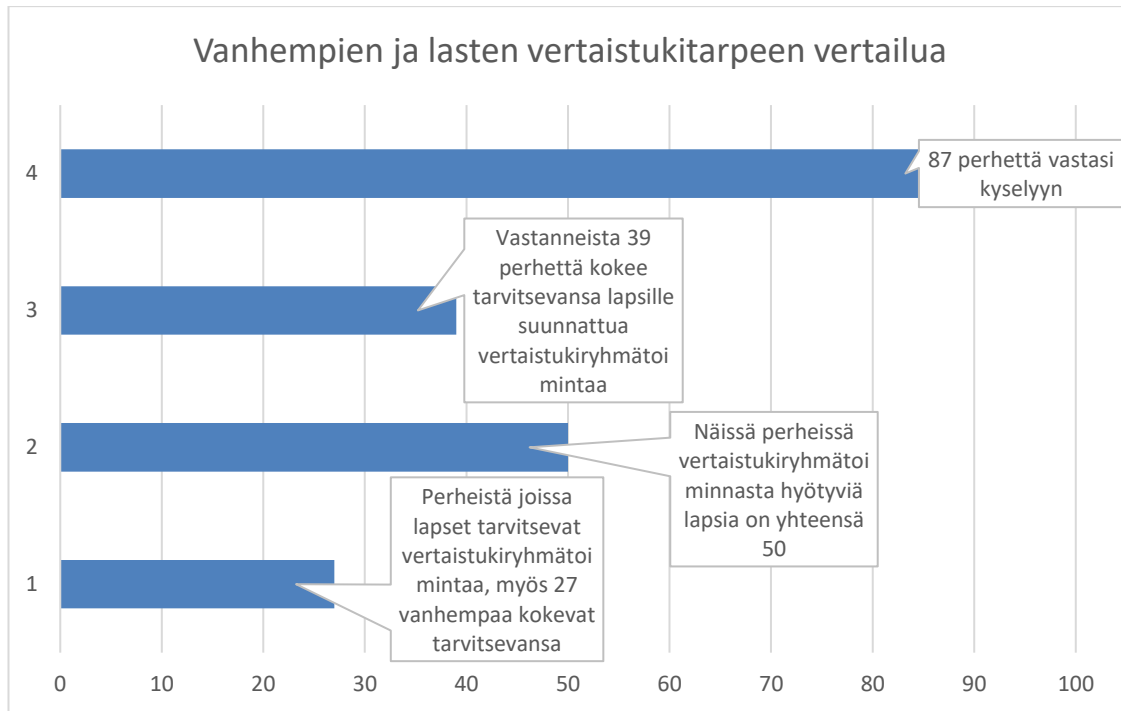

Kuvio 9. Vanhempien (n=87) vastaukset kyselylomakkeen kohtaan ”Toivoisin vertaistukiryhmän sisällön antavan tukea lapselle”.

Kyselyyn vastanneiden mielestä lapsiryhmän ryhmämuodon tulisi olla suuremaksi osaksi avoin 41,4 % (n=36). 29,9 % (n=26) toivoi, että ryhmä olisi täydentävä. Vastaajista 14,9 % (n=13) toivoi lapsiryhmän olevan suljettu.

8.4 Vanhempien ja lasten vertaistukitarpeen vertailua

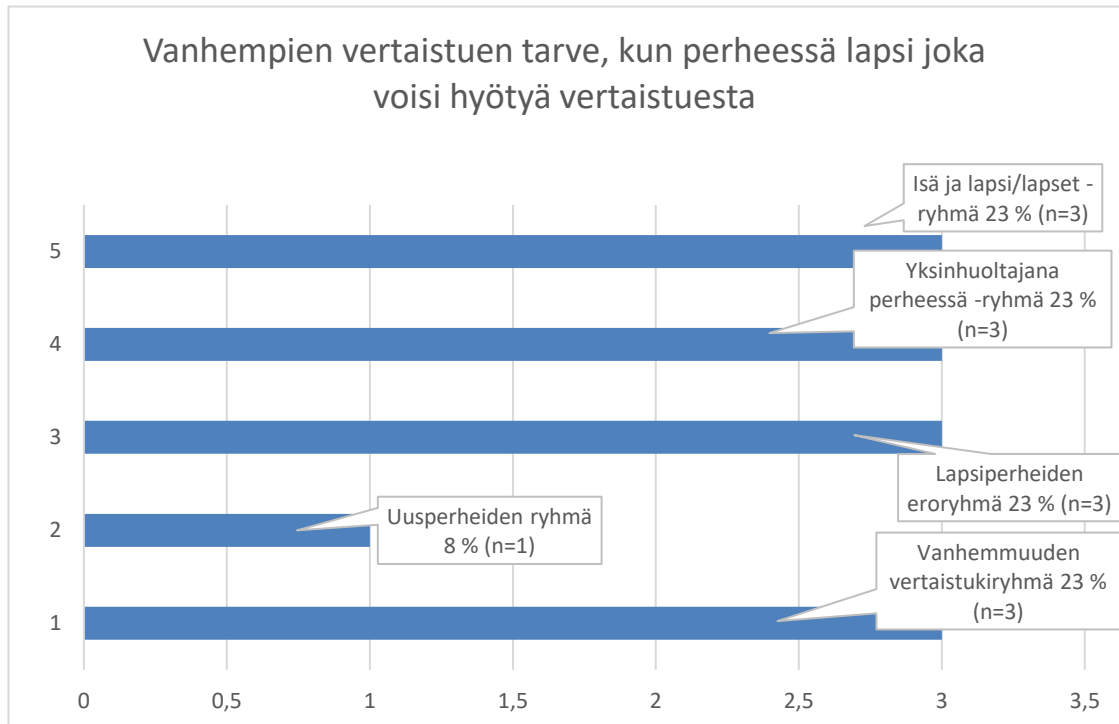
Tutkimuksessa oli yhteensä 87 lomaketta, joihin 39 perhettä vastasi tarvitsevana lapsille suunnattua vertaistukiryhmätoimintaa. Kyselylomakkeessa mitattiin vertaistuentarpeessa olevien lasten lukumäärää, ja tulokseksi saatiin, että yhteensä 50 lasta hyötyisivät toiminnasta. Perheet, joissa vanhemmat ajattelivat lastensa voivan hyötyä toiminnasta, myös perheiden vanhemmista 27 ajatteli tarvitsevana vanhempana vertaistukitoimintaa (kuviot 9 ja 10).

Kuvio 10. Ristiintaulukointi lasten (n=50) vertaistuen tarpeesta sekä vanhempien (n=27) vertaistuen tarpeesta.

Kartoitimme myös niiden vanhempien omaa vertaistuen tarvetta, joiden mukaan perheessä on lapsi tai lapsia, jotka hyötyisivät vertaistukitoiminnasta. Saimme tulokseksi hyvin tasaisesti jakaantuvaa tuen tarvetta. Vanhemmat halusivat tukea ryhmästä erityisesti vanhemmuudessa, lapsiperheiden ero tilanteeseen, yksinhuoltajuuteen sekä isä ja lapsi/lapset ryhmätoimintaan. Kaikissa oli sama prosenttimäärä 23 %. Uusperheiden ryhmätukea kaipasi 8 % (kuvio 11).

Kuvio 11. Kaavio niiden vanhempien (n=13) vertaistuentarpeesta, joiden lapsi voisi hyötyä vertaistuesta.

9 Pohdinta

9.1 Opinnäytetyön arviointi ja tulosten tarkastelu

Opinnäytetyömme oli määrällinen tutkimus, jonka avulla oli tarkoitus selvittää vertaistukitoiminnan tarvetta Kiteen kaupungin alueella alle kouluikäisten lasten vanhemmille ja heidän lapsilleen. Jaoimme kyselylomakkeita yhteensä 230 kappaletta, ja takaisin saamistamme kyselyistä tutkimukseen päätyi 87 kappaletta. Tällöin vastausprosentti jäi hieman alhaiseksi (37,8 %), mutta se ei haitannut, sillä aineisto oli silti melko suuri. Tavoitteenamme oli saada 100 kyselylomaketta tutkimukseen, mutta jäimme hieman tavoitteestamme. Heikkilän (2014, 15) mukaan kvantitatiivinen tutkimus edellyttää riittävän suurta otosta, jotta sitä voidaan pitää luotettavana. Aineiston keruumenetelmänä käytetään tutkimuslomakkeita. Kvantitatiivinen tutkimus sopii parhaiten silloin, kun halutaan selvittää olemassa oleva tilanne.

Kyselyyn vastanneista suurin osa oli naisia. Koska kyselylomakkeita oli yksi perhettä kohti, perheet, joissa oli sekä isä ja äiti, saivat valita kumpi kyselyyn vastaa. Naisten osuus vastaajista oli todella suuri, mikä tietenkin tarkoittaa, että miesten näkökulma jäi pienemmäksi. Erilaisten vertaistukiryhmien vastausvaihtoehdoissa oli "isä ja lapset -ryhmä". Mikäli isät olisivat vastanneet aktiivisemmin kyselyyn, olisi tämän vaihtoehdon prosenttiosuus ollut mahdollisesti suurempi.

Vastaajien ikäjakauma oli laaja. Vastausvaihtoehdot kattoivat ikäjakauman välillä 15- yli 50:een. Kyselyyn vastasi kaikenikäisiä, mutta suurin osa kyselyyn vastanneista varhaiskasvatusikäisten lasten vanhemmista oli 31-40-vuotiaita. Oli hienoa huomata, että kaikenikäiset vanhemmat olivat aktiivisia vastaamaan kyselyymme. Kyselyyn vastanneiden lapset olivat suurin osa iältään 4-5-vuotiaita. Kokonaisuudessaan ikäjakauma lasten välillä oli tasaista.

Tulosten mukaan yli puolet vanhemmista hyötyisivät vertaistukiryhmätoiminnasta. Suurin osa vanhemmista kertoi tarvitsevansa tukea vanhemmuuteen. Myös suurperheille, erityislasten vanhemmille ja maahanmuuttajaperheille suunnatuille vertaistukiryhmille olisi tulosten mukaan tarvetta.

Tuloksista käy ilmi, että vanhemmat uskoisivat hyötyvänsä vertaistukiryhmästä eniten, jos ryhmän ohjaaja olisi ulkopuolinen, ammattilainen. Suurin osa vanhemmista toivoi ryhmän sisältävän keskustelua ajankohtaisista aiheista, joita ryhmästä nousee esille. Myös ohjattua sekä vapaata keskustelua toivottiin. Tämänkaltaiseen vertaistukiryhmään ammattilaisohjaaja olisi varmasti hyvä vaihtoehto. Näin vanhemmat voisivat saada vertaistukea ja vinkkejä toisilta vanhemmilta, mutta sen lisäksi myös ammatillisen näkökulman asioihin. Järvisen ym. (2012, 212) mukaan sosiaalialan työntekijät toimivat usein perheiden arjen asiantuntijana. Näin ollen ammatillinen ohjaaja, jolla on kokemustiedon lisäksi ohjauksessa ammattitietoutta, voi toimia luontevasti tukiryhmien ohjaajana. Myös Holm ym. (2010, 34-35) ovat havainneet, että sosiaalialan ammattilainen vertaistukiryhmien ohjaajana tuo kokemustiedon lisäksi tärkeän ammattitiedon. Ammatillaisen ohjaama ryhmä on turvallinen vaihtoehto, sillä ulkopuolinen ohjaaja antaa ammatillista näkökulmaa ja tukea ryhmälle.

Lasten vertaistukiryhmien toivottiin sisältävän suurimmaksi osaksi leikkejä ja pelejä. Myös ulkoilu ja retket olivat haluttuja. Emme olleet rajanneet kyselylomakkeessa vastausvaihtoehtojen määrää, ja tässä kysymyksessä moni vanhempi toivoi useaa eri vaihtoehtoa lasten vertaistukiryhmän sisällöksi. Tuloksista voi päätellä, että lasten vertaistukiryhmän sisältö voisi olla vaihtelevaa, aina erilaisista retkistä ja peleistä myös yhteiseen keskusteluun. Vanhemmat kertoivat, että suurin hyöty olisi sisällöstä, joka antaisi tukea lapsen tunteiden ilmaisuun, ryhmässä toimimiseen ja sääntöjen noudattamiseen. Suomen mielenterveysseuran julkaisussa (2004, 24) kerrotaan, että lasten vertaistukiryhmän yhtenä tarkoituksena on toimia tunnekasvattajana. On tärkeää antaa sanat lapsen tunteille ja selvittää, mikä mikäkin tunne on ja missä se tuntuu.

Halusimme selvittää myös, kuinka monessa perheessä sekä lapset ja heidän vanhempansa voisivat hyötyä vertaistuesta. Otimme tarkasteluun ne lomakkeet, joissa perheen lapset hyötyisivät vertaistuesta. Seuraavaksi selvitimme tuloksista, tarvitsevatko näiden perheiden vanhemmat vertaistukea. Vertaistukitoiminnasta hyötyvien lasten lukumäärä oli 50. Heidän vanhemmistaan 27 kertoi tarvitsevansa tukea myös itselleen. Tästä voimme päätellä, että moni vanhempi uskoi, että vertaistukiryhmistä olisi hyötyä koko perheelle. Eniten näiden perheiden vanhemmat toivoivat isä ja lapset -ryhmää, yksinhuoltajille suunnattua ryhmää, lapsiperheiden eroryhmää sekä vanhemmuuden vertaistukiryhmää. Kokonaisuudessaan Kiteen alueen perheiden vertaistuen tarve näyttäytyi melko suurena.

9.2 Luotettavuus ja eettisyys

Eettisesti hyvä tutkimus tai kartoitus edellyttää, että tutkimuksen teossa noudetaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Erityisesti tiedonhankintatavat ja kyselyn testaaminen ja varsinainen kyselyn toteuttaminen ovat eettisesti tärkeitä näkökulmia. Ihmisten itsemääräämisoikeutta tulee kunnioittaa antamalla ihmisille mahdollisuus päättää, haluavatko he osallistua tutkimukseen. On myös tärkeää, että vastaajat saavat tietoa miksi kysely tehdään niin, että he ymmärtävät tarvittavan informaation. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 25.)

Käytimme tässä opinnäytetyössä tutkimusmenetelmänä kyselylomaketta. Sen avulla kartoitimme kiteeläisten alle kouluikäisten lapsiperheiden vertaistuen tarvetta. Kokoamaamme lomaketta käytiin yhdessä läpi toimeksiantajan työntekijöiden kanssa sekä ohjaavien opettajien kanssa useampaan kertaan. Testasimme lomakkeen Kiteen seurakunnan perhe kerhossa, mikä osoittautui hyödylliseksi arviointimenetelmäksi. Testaamiseen osallistui yhteensä 11 vanhempaa. Kyselylomakkeemme alussa oli kerrottu ketkä kartoituksen tekevät, miksi kartoitus tehdään, mikä on tutkimusalue sekä mistä aiheesta kysely on. Kerroimme myös lyhyesti mitä vertaistuella tarkoitetaan ja kenen tuli vastata kyselyyn.

Tutkimuksen pätevyys eli validius tarkoittaa mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata olennaista eli asiaa, mitä juuri tässä kartoituksessa oli tarkoitus mitata. Kyselyssä on olennaista, että vastaajat ovat ymmärtäneet mittarin eli kyselylomakkeen kysymykset. (Vilkka 2015, 193.) Kyselylomakkeen testaaminen antoi meille näkökulmia kysymysten ymmärrettävyyteen.

Tutkimuksen luotettavuus eli reliabiliteetti tarkoittaa tulosten tarkkuutta eli mittauksen kykyä antaa luotettavia tuloksia sekä mittauksien toistettavuutta. Tutkimus on aina luotettava ajassa ja paikassa. Näin ollen tutkimustuloksia ei voi yleistää niiden pätevyysalueen ulkopuolella, kuten toiseen aikaan tai jopa toiseen yhteiskuntaan. (Vilkka 2015, 194.) Kyselymme tuloksiin vaikutti vastaajien sen hetkinen perheiden elämäntilanne. Siksi kysymykset oli kysytty muodossa "tällä hetkellä" esimerkiksi "Millaista vertaisryhmää toivoisit vanhempana tällä hetkellä?".

Jaoimme kyselylomakkeet paperisessa muodossa. Tutkimuksemme luotettavuutta ja eettisyyttä tuki se, että jokainen vastaaja täytti lomakkeen anonymisti. Kiteen kaupungin päiväkotikielppi teki yhteistyötä kanssamme kyselylomakkeen jakamisessa ja vastaanottamisessa. Jaoimme jokaiseen päiväkodin ryhmään suljetun laatikon, johon lasten vanhemmat saivat laittaa vastaamansa lomakkeen. Kyselyn vastaukset tulivat ainoastaan meidän käyttöömme opinnäytetyötä varten. Validiutta tuki myös kyselylomakkeen sisältö. Kysymykset oli laadittu niin, että ne mittasivat juuri olennaista asiaa.

Tehdyn tutkimuksen kokonaisluotettavuus on hyvä, kun otos edustaa perusjoukkoa (Vilkkä 2007, 152). Tässä opinnäytetyössä otantamme koostui kiteeläisistä lapsiperheistä. Jaoimme kyselyt päiväkodeissa, jonka avulla pystyimme varmistamaan, että kyselyt todella tavoittavat lapsiperheet, joille kysely on suunnattu. Halusimme myös, että kyselylomakkeet ei ole kaikkien saatavilla esimerkiksi päiväkodin käytävillä, vaan kyselyt jaetaan henkilökohtaisesti vanhemmille. Tässä päiväkotiteki yhteistyötä kanssamme, ja työntekijät jakoivat kyselylomakkeita vanhemmille ja huoltajille. Näiden asioiden avulla minimoimme sen, että kyselylomakkeet päätyisivät sellaisille ihmisille, jotka eivät meidän perusjoukkoomme kuulu.

Kyselylomakkeita oli jaossa yksi kappale perhettä kohden. Vaihtoehtona olisi ollut, että perheen mahdolliset molemmat vanhemmat olisivat saaneet mahdollisuuden vastata kyselyyn. Tässä tilanteessa, mikäli perheen kumpikin vanhempi olisi täyttänyt kyselyn, olisimme voineet saada kaksi vastausta yhtä lasta koskien. Tällöin tulokset eivät olisi olleet niin luotettavia, sillä meidän olisi ollut vaikea laskea tarkasti vertaistuentarpeessa olevien lasten lukumäärää.

9.3 Hyödynnettävyys ja uudelleen mittaaminen

Kyselymme oli suunniteltu juuri sen hetkistä vertaistuen tarvetta ajatellen. Mielestämme kyselyn avulla on mahdollista lähteä toteuttamaan erilaisia vertaisryhmiä yhdessä ammatillisen ohjaajan kanssa tai kokemuksellisen vertaisohjaajan kanssa. Esimerkiksi toimeksiantaja voi hyödyntää tuloksia käyttäen keskeisiä tuloksia erilaisen ryhmätoiminnan aloittamisessa.

Toimeksiantajamme oli Kiteen kaupungin sivistys- ja vapaa-aikalautakunta. Opinnäytetyömme tulosten avulla toimeksiantaja voi hyödyntää ja kehittää erityisesti varhaiskasvatuksen palvelua erilaisten vertaistukiryhmien avulla. Ryhmien tarkoituksena olisi antaa alle kouluikäisten lasten perheille ennaltaehkäisevää tukea tai erityistä tukea perheiden sen hetkiseen elämäntilanteeseen. Tuen tarpeen

kartoituksen avulla toimeksiantaja voi hyödyntää tuloksia, millaista tukea perheet kokevat tarvitsevansa.

Viitekehyksessä käyttämämme teoretieto tukee opinnäytetyömme käytännössä tehtävän työn merkitystä ennaltaehkäisevänä työnä varhaiskasvatuksessa. Jatkotutkimusta ajatellen toiminnallinen opinnäytetyö voisi osaltaan vahvistaa teorian ja käytännön tietoa. Uuden ryhmän perustaminen opinnäytetyönä ja siihen liittyvät kokemukset, ryhmän ajatukset ja mielipiteet vertaisryhmätoiminnasta antaisivat kartoituksellemme käytännön läheisyyttä.

Meille oli tärkeää korostaa kyselylomakkeessa perheiden tämän hetkistä elämäntilannetta. Kyselymme mahdolliseen uudelleen mittaamiseen voi vaikuttaa ajankohta, perheiden elämäntilanne ja sillä hetkellä koetut tunteet. Jos perheen tilanteessa on suuria muutoksia, voidaan myös vertaistuen tarve kokea suuremmaksi.

Mielestämme varhaiskasvattajat voisivat hyödyntää kartoitustamme huomioimalla kartoituksesta saatuja keskeisiä tuloksia. Varhaiskasvatus voisi yhdessä sosiaalialan työntekijöiden kanssa järjestää pienryhmätoimintaa esimerkiksi vanhemmille vanhemmuuden tukemisessa tai lapsille ryhmätoimintaa, joiden vanhemmat ovat eronneet.

Uuden varhaiskasvatuslain (13.7.2018/540) mukaan jokaiselle päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle tulee tehdä varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Varhaiskasvatussuunnitelmaan tulee kirjata tavoitteet kasvatuksen toteuttamiseksi lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018.)

Varhaiskasvatuksen opettajana toimiva sosionomi on koulutukseltaan pätevä tekemään varhaiskasvatussuunnitelmia yhdessä lapsen ja hänen vanhempiensa tai muun huoltajan kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa on hyvä tilaisuus keskustella ja kartoittaa perheen kanssa yhteistyönä mahdollisesta vertaistuen tarpeesta. Sosionomilla on laaja näkemys erilaisista tukimuodoista lapsiperheille. Vertaistuki on yksi tukimuoto muiden tukimuotojen joukossa.

Varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen aikana toteutuu matalan kynnyksen palveluna yksilöllinen keskusteluhetki perheen tilanteesta.

Sosionomin koulutus antaa hyvän pohjan toimia varhaiskasvatuksessa esimerkiksi erilaisissa hankkeissa. Erilaiset vertaistukiryhmät voivat toimia hankkeiden avulla. Mielestämme sosionomi olisi koulutuksen ansiosta erinomainen ohjaaja vertaistukiryhmiin, joissa ohjaajana toimii ammattilainen. Hankkeet vaativat usein laaja-alaista tietoa asioista ja kykyä tarkastella asioita eri näkökulmista. Varhaiskasvatuksen tietämyksen lisäksi sosionomilla on vankka tietämys kehittämis-työstä, palveluverkostosta, erilaisista tukimuodoista ja perheiden tai asiakkaiden tilanteiden kokonaisuuden hahmottamisesta.

9.4 Oppimiskokemukset ja ammatillinen kasvu

Toteutimme opinnäytetyön parityönä. Työmme aihe syntyi opintojen alussa ke-väällä 2016 mielenkiinnosta vertaistukeen varhaiskasvatuksen palvelumuotona. Kiteen kaupunki oli halukas toimimaan toimeksiantajanamme, ja erityisesti Kiteen kaupungin varhaiskasvatus teki yhteistyötä kanssamme koko prosessin aikana. Varhaiskasvatuksen työntekijät auttoivat meitä kyselylomakkeiden jakamisessa vanhemmille. Kiteen seurakunnan lapsityön perhekerhon toiminnan ohjaajat ja vanhemmat olivat hyvänä apuna kyselylomakkeiden testaamisessa.

Tarkoituksemme oli ensin toteuttaa työ kvalitatiivisena tutkimuksena teemahaas-tattelua käyttäen. Haastattelu ei olisi kuitenkaan tukenut työmme luotettavuutta, koska otanta olisi tällöin ollut liian pieni. Toteutimme opinnäytetyömme määrälli-sellä tutkimusmenetelmällä, mikä osoittautui toimivaksi menetelmäksi. Kyselylo-makkeen avulla saimme tavoitettua mahdollisimman paljon perheitä, jotka halu-sivat osallistua kartoitukseemme.

Kyselylomakkeen laatiminen oli työmme haasteellisin osuus. Halusimme, että lo-make olisi mahdollisimman selkeä ja ymmärrettävä. Koimme kumpikin kyselylo-makkeen testaamisen merkittävänä ja tärkeänä tuloksia ja koko työtämme ajatel-len. Varsinaiseen kyselyyn saimme vastauksia hyvin. Vanhemmat olivat

aktiivisia. Mielestämme tämä kertoo perheiden halusta saada palvelua vertaistukitoiminnan muodossa.

Teoreettisen viitekehyksen laatiminen oli mielestämme melko haastavaa. Vertaistuesta on teoriatietoa jonkin verran, mutta melkein kaikki teokset käsittelivät aihetta samasta näkökulmasta. Esimerkiksi ennaltaehkäisevästä näkökulmasta oli vaikea löytää tietoa. Teoria todistaa vertaistuen tarpeellisuuden ja hyödyn. Teoria myös kertoo mitä vertaistuellla tarkoitetaan.

Tulosten analysointi oli mielestämme selkeää, koska työmme oli määrällinen tutkimus. Määrällisessä menetelmässä aineisto analysoidaan tilasto-ohjelmaa apuna käyttäen. Olimme päättäneet, että käytämme hyödyksemme SPSS-ohjelmaa, jonka käyttöä olimme harjoitelleet Karelia ammattikorkeakoulussa. Haasteelliseksi analysoinnin teki se, että meidän kyselyssämme yhteen kysymykseen pystyi valitsemaan useamman vaihtoehdon. Jouduimme siis opettelemaan analysoinnin uudestaan, mutta lopulta se onnistui kuitenkin hyvin.

Aineiston analysoiminen Kiteellä oli haasteellista, sillä meidän täytyi päästä Karelia-ammattikorkeakoulun verkkoon etätyöpöytäsovelluksen avulla. Tämä oli hankalaa, sillä tekniikassa oli ongelmia. Loppujen lopuksi hankimme omalle koneellemme SPSS-ohjelman, jolloin analysointi alkoi sujua helpommin.

Vaikka tarkoituksenamme oli tehdä koko tulosten analysointi ja tulosten esittäminen SPSS-ohjelmalla, loppuvaiheessa otimme avuksemme myös Excelin. Excelin avulla kuvioden tekeminen oli yksinkertaisempaa, ja mielestämme se tarjosi visuaalisesti meitä miellyttävämmät kuviovaihtoehdot. Näiden haasteiden kautta voimme olla tyytyväisiä työhömme, sillä loppujen lopuksi analysointi aina tulosten esittämiseen asti onnistui hyvin.

Koko opinnäytetyö prosessina on ollut mielenkiintoinen kokemus. Saimme olla mukana toteuttamassa kartoitusta, josta toivomme kumpikin olevan hyötyä Kiteen kaupungille ja samalla mahdollisesti muille kunnille. Kokonaisuudessaan työhön meni vuosi. Saimme toimeksiantosopimuksen ennen joulua 2017. Suunnitelmamme oli valmis keväällä 2018. Toteutimme varsinaisen tutkimuksen huhti-

ja toukokuun aikana keväällä 2018. Kesäkuussa saimme analysoitua tulokset ja varsinaisen raportin kirjoitimme kesän ja syksyn 2018 aikana. Työn tekeminen on vaatinut paljon aikaa sekä paljon yhteistyötä eri toimihenkilöiden kanssa.

Opinnäytetyön tekeminen oli opettava kokemus. Tehty kartoitus todistaa vertais-tuen tarpeellisuuden lapsiperheiden tukena. Mielestämme vertaistukea palvelu-muotona ei pidä unohtaa. Tuen ottaminen hyötykäyttöön perheiden matalankyn-nyksen palveluna olisi monia perheitä tukeva ja ennaltaehkäisevä palvelumuoto. Perheet ja perheiden hyvinvointi ovat tärkeitä yhteiskunnassamme.

Myös opinnäytetyön tekeminen itsessään antoi meille paljon. Ammatillisen kas-vun kokemuksia olivat esimerkiksi eri yhteistyö tahojen kanssa toimiminen, kyse-lylomakkeen laatiminen sekä teoriaviitekehysten kirjoittaminen. Saimme vertais-tukeen liittyvästä teoriasta uudenlaista näkökulmaa. Teoria tuki ja vahvisti käsi-tystämme vertaistuen tarpeellisuudesta.

Lähteet

- Ahonen, L. 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Alanko-Kahiluoto, O. 2018. Alanko-Kahiluoto: järjestöjen rahoitus ja tulevaisuus sotessa tyhjän päällä. <https://www.soste.fi/ajankohtaista/alanko-kahiluoto-jarjestojen-rahoitus-ja-tulevaisuus-sotessa-tyhjan-paalla.html>. 24.05.2018.
- Anttila, P. 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen. Hamina: Akatiimi Oy.
- Heikkilä, T. Tilastollinen tutkimus. 2014. Edita Publishing Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. ja Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. ja Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Holm, J., Huuskonen, P., Jyrkämä, O., Karnell, S., Laimio, A., Lehtinen, I., Myllymaa, T. ja Vahtivaara, J-M. 2010. Vertaistoiminta kannattaa. Asu-
mispalvelusäätiö ASPA.
- Inkinen, M. & Söderblom, B. 2005. Käsikirja ryhmäohjaajille. Lapset ja vanhemmat vertaisryhmässä, kun vanhemmilla on mielenterveyden ongelmia. Profami Oy. 1. painos.
- Järvinen, M., Laine, A. ja Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.
- Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. ja Virolainen, A. 2012. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Porvoo: Bookwell Oy.
- Kananen, J. 2008. Kvantti. Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Kananen, J. 2011. Kvantti. Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kinnunen, T. 2006. Vertaistuki erityislapsen vanhempien voimavarana. Tampere: Juvenes Print Oy.
- Kiteen kaupunki. 2018a. Varhaiskasvatus. Perhepäivähoito. www.kitee.fi/perhepaivahoito 29.7.2018.
- Kiteen kaupunki. 2018b. Varhaiskasvatus. Päiväkotihoido. www.kitee.fi/paivakotihoito 29.7.2018.
- Kiteen kaupunki. 2018c. Varhaiskasvatus. Esiopetus. www.kitee.fi/paivahoito 29.7.2018.
- Kiteen kaupunki. 2018d. Varhaiskasvatus. Leikkitoiminta. www.kitee.fi/leikkitoiminta 29.7.2018.
- Koivisto, E., Paavilainen, H. ja Puotiniemi, M. 2016. Sylivauvat -vertaisryhmä äideille. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Haastattelu lähteenä: Koskinen, T. 2018. Päiväkotihoidon esimies. Kiteen kaupunki. 4.9.2018.
- Lämsä, A. 2013. Mistä kasvatuskumppanuudessa on kyse? Teoksessa Lämsä, A. (toim.). Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 49-67.
- Muksujen maakunta. 2016. Isämies elämässä -hanke on koko perheen asialla. <http://www.muksujenmaakunta.fi/isamies-elamassa-hanke-on-koko-perheen-asialla/>. 4.8.2016.

- Mäenpää, J. & Ehrnrooth-Kiljunen, K. 2011. Vertaistuesta voimaa varhaiskasvatukseen. Vertaistukitoimintaa Mikkelin seudulla 2011. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/28920/Kati-Johanna.pdf?sequence=1>. 11.5.2011.
- Nylund, M. ja Yeung, A. B. 2005. Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Paajanen, P. 2005. Eri teitä vanhemmuuteen. Perhebarometri 2005. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy.
- Pirttilahti, R. & Ranta, R. 2009. Lapsiperheille tarkoitettu vertaistukitoiminta vanhempien kokemana. Laurea-ammattikorkeakoulu. Terveystyön koulutusohjelma. Hyvinkää. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/3338/Pirttilahti_Ranta.pdf?sequence=1. 1.6.2009.
- Rimpelä, M. 2013. Kasvatuskaaksesta yhteiseen ymmärrykseen. Teoksessa Lämsä, A. (toim.). Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 17-47.
- Ruismäki, M., Friberg, L., Keskitalo, K., Lampinen, A-M., Mankila, P. ja Vänskä, V. 2016. Hoivattavaa vanhemmuutta. Opas lapsuuden kaltoinkohtelusta toipuvien vanhempien ryhmämuotoiseen tukemiseen. Traumaterrapiakeskus ry.
- Sajaniemi, N., Suhonen, E., Nislin, M. ja Mäkelä, J. E. 2015. Stressin säätely. Kehityksen, vuorovaikutuksen ja oppimisen ydin. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Suomen mielenterveysseura. 2004. Yhdessä suru on helpompi kantaa: opas lasten ja nuorten sururyhmien ohjaajille. Helsinki: SMS-tuotanto.
- Tervaskanto, T. ja Seppänen, U-M. 2013. Nuorten ja perheiden ääni yhteistyön lähtökohtana. Teoksessa Lämsä, A. (toim.). Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 245-267.
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. 338/2011.
- Varhaiskasvatuslaki 36/1973.
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018.
- Viljamaa, M. 2003. Neuvola tänään ja huomenna. Vanhemmuuden tukeminen, perhekeskeisyys ja vertaistuki. Jyväskylä: ER-Paino Ky.
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTOSOPIMUS
Tämä sopimus soveltuu käytettäväksi ainoastaan sellaisten opinnäytetöiden yhteydessä,
joita ei toteuteta ammattikorkeakoulun ulkopuolisen rahoituksen hankkeessa.

Toimeksiantaja	Nimi (esim. yritys) <i>Witeera kasipuu Oy</i>	
	Yhteystiedot (yhteyshenkilö, puhelin, sähköposti) <i>Peleke Hänninen peleke.hanninen@kidecy.fi</i>	
	Työn aihe <i>opinnäytetyö</i>	
Tekijä	Nimi <i>Minna Herttikainen, Jonna Tuusjärvi</i>	Opiskelijanumero <i>160148, 160134</i>
	Katuosoite <i>Ruistie 5, Toivoniemi 1021</i>	Postinumero <i>82500</i>
		Postitoimipaikka <i>Kide</i>
	Puhelin <i>050 457715, 050 4929126</i>	Sähköpostiosoite <i>jonna.tuusjarvi@gmail.com</i>
	Suoritettava tutkinto <i>Sosionomi</i>	Ryhmä tunnus <i>STSAK16B</i>
Karelia-amk	Yhteyshenkilön nimi (Ohjaaja) <i>Räsänen Riitta</i>	Tehtävänimike <i>Lentori</i>
	Toimipaikka ja osoite <i>Sote-keskus, Tiekasanne 9, Joensuu</i>	
	Puhelin <i>050 416269</i>	Sähköpostiosoite <i>riitta.rasanen@karelia.fi</i>
Toimeksiantosopimuksen ehdot		
Ohjaus	Ohjaaja valvoo työtä ammattikorkeakoulun puolesta ja antaa työn edellyttämiä ohjeita ja neuvoja. Ammattikorkeakoulu ja Ohjaaja eivät ole konsulttivastuussa työstä.	
Dokumentointi	Karelia-amk:ssa toteutetaan avointa toimintakulttuuria, mikä tarkoittaa, että myös opinnäytetöiden aineistot ja tulokset avataan soveltuvin osin erillisen ohjeistuksen mukaisesti (ml. avoin julkaiseminen). Työstä laaditaan ammattikorkeakoulun opinnäytetyön ohjeen mukainen kirjallinen raportti, joka julkaistaan sähköisessä muodossa Theseus-verkkokirjastossa tai josta toimitetaan yksi kansittu kappale ammattikorkeakoulun kirjastoon. Työ arkistoidaan Karelia-amk:n kirjastoon sähköisessä muodossa.	
Oikeudet	Opinnäytetyön tekijänoikeudet kuuluvat tekijälle. Toimeksiantaja saa rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin. Ammattikorkeakoululla on jatkuvasti voimassa oleva oikeus hyödyntää tuloksia omassa opetuksessa ja tutkimus- ja kehittämistoiminnassaan. Sopijaosapuolilla on mahdollisuus sopia muista opinnäytetyön tuloksista koskevista oikeuksista kuitenkin niin, että tämän sopimuskohdan nojalla ammattikorkeakoulun saamat oikeudet säilyvät voimassa.	
Keksinnöt	Jos Tekijä on osallisena keksintöön, joka patentoidaan, mainitaan hänet yhtenä keksijöistä. Mahdollisesta keksintökorvauksesta sovitaan erikseen noudattaen ensisijaisesti Toimeksiantajan tai niiden puuttuessa ammattikorkeakoulun keksintöohjeen linjauksia. Opinnäytetyön tai sen osan julkaiseminen tai hyödyntäminen ei saa vaarantaa sen tai sen osan suojaamista patentilla tai hyödyllisyysmallilla.	
Vastuut	Opinnäytetyön tulos toimitetaan sellaisena kuin se on. Tekijä tai ammattikorkeakoulu eivät anna tulokselle takuuta eivätkä vastaa sen soveltuvuudesta toimeksiantajan tarpeisiin. Sopijapuolet ovat vastuussa toisilleen sopimusrikkomuksen aiheuttamista välittömistä vahingoista. Vastuun syntyminen edellyttää tahallaan tai törkeällä huolimattomuudella aiheutettua sopimusrikkomusta.	
Lisäksi sovitaan		
Salassapito	Ohjaajalla ja opinnäytetyön Tekijällä on salassapitovelvollisuus työn aikana esille tulleisiin luottamuksellisiin asioihin viiden vuoden ajan. Toimeksiantajan tulee tarkistaa, että julkaistava opinnäytetyö ei sisällä salassa pidettävää aineistoa. Tarvittaessa käytetään erillistä salassapitosopimusta.	
	Tätä sopimusta on laadittu kolme (3) saman sisältöistä kappaletta, yksi (1) kullekin sopimuksen osapuolelle. Sopimus perustuu ammattikorkeakoulun hyväksymään opinnäytetyösuunnitelmaan ja se astuu voimaan allekirjoitushetkellä.	
	Paikka ja päivämäärä	Allekirjoitus
Toimeksiantaja	<i>Kide 5.4.2018</i>	<i>[Signature]</i>
Tekijä	<i>Kide 4.4.2018</i> <i>Minna Herttikainen, Jonna Tuusjärvi</i>	<i>[Signature]</i>
Karelia-amk	<i>Joensuu 4.5.2018</i>	<i>[Signature]</i>

KITEEN KAUPUNKI Pöytäkirjanote 1
Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta § 102 30.11.2017

Minna Hartikaisen ja Jonna Tukiaisen lähettämä pyyntö tutkimuksen suorittamista varten

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta 30.11.2017 § 102

Sivistyskansliaan on saapunut 25.10.2017 Minna Hartikaisen ja Jonna Tukiaisen / Joensuun Karelia amk, lähettämä pyyntö saada virallinen toimeksianto tutkimuksen suorittamista varten.

Opiskelijat hakevat virallista toimeksiantoa opinnäytetyön / tutkimuksen suorittamiseksi Kiteen kaupungin alueella.

Työ edistää varhaiskasvatuksen kehittämistä alueella ja tuo uutta tietoa kehittämisen perustaksi.

Opiskelijat tekevät varsinaisen lupahakemuksen ja selonteon toimeksiannon hyväksymisen jälkeen.

Pyyntö esityslistan liitteenä.

Valmistelija ja esittelijä: sivistysjohtaja Pekka Hirvonen, puh. 040 105 1137, pekka.hirvonen@kitee.fi

Päätösehdotus

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta myöntää virallisen toimeksiannon tutkimusprosessin käynnistämiseksi ja valtuuttaa sivistysjohtajan hyväksymään virallisen hakemuksen sen saavuttua.

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta toivoo saavansa tutkimustuloksen tiedokseen tutkimuksen valmistuttua.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Sivistysjohtaja poistui kokouksesta klo 18.22 tämän pykälän käsittelyn jälkeen.

Otteen 01.12.2017 nähtävänä olevesta pöytäkirjasta oikeaksi todistaa:

Kiteellä 1.12.2017

Riitta Hannonen
pöytäkirjanpitäjä
hallintosihteeri

Jakelu

Minna Hartikainen ja Jonna Tukiainen

palautettava viime pe 27.4.

Kysely 0-6 -vuotiaiden lasten vanhemmille vertaistukiryhmän tarpeesta

Olemme sosionomiopiskelijoita ja teemme opinnäytetyön vertaisryhmien tarpeesta.
Toteutamme kyselyn Kiteen kaupungin alueella.

Vertaisryhmien tarkoituksena on vahvistaa ja tukea vanhemmuutta lapsiperheiden arjessa. Vertaisryhmässä vanhemmat saavat jakaa kokemuksiaan samassa tilanteessa olevien perheiden kanssa. Kyselyn täyttää vanhempi. Kyselyyn vastataan anonyymisti ja kaikki vastaukset käsitellään tutkimusaineistolle määriteltyjen eettisten periaatteiden mukaisesti.

1. Vastaajan sukupuoli

1. Nainen
2. Mies
3. En halua määritellä

2. Vastaajan ikä

1. 15-20v
2. 21-30v
3. 31-40v
4. 41-50v
5. yli 50v

3. Onko sinulla aiempaa kokemusta vertaisryhmätoiminnasta?

1. On
2. Ei ole

OSA 1. Vanhempien vertaisryhmätoiminta

Tämän osion kysymykset koskevat vertaisryhmätoimintaa, joka on suunnattu vanhemmille.

4. Millaista vertaisryhmää toivoisit vanhempana tällä hetkellä?

Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

1. Vanhemmuuden vertaistukiryhmä
2. Lapsiperheiden eroryhmä
3. Yksinhuoltajana perheessä -ryhmä
4. Uusperheiden ryhmä
5. Isä ja lapsi/lapset -ryhmä
6. Odottavien äitien ja isien ryhmä
7. Odottavien äitien ryhmä
8. Ensimmäinen lapsi perheessä -ryhmä
9. Suurperheiden vanhemmuus -ryhmä (3 lasta tai enemmän)
10. Maahanmuuttajaperheiden ryhmä
11. Sateenkaariperheiden ryhmä
12. Adoptioperheiden ryhmä
13. Sijaisvanhempien ryhmä
14. Erityislasten vanhempien vertaistukiryhmä
15. Vammaisen lapsen perheryhmä
16. Lapsen kuolema perheessä -vertaistukiryhmä
17. En koe tarvitsevani vertaistukiryhmää
18. Muu: _____

5. Vertaisryhmän ohjaajan pitäisi olla

1. Mielestäni ohjaaja on yksi ryhmän joukosta eli vertaisohjaaja (ryhmän toiminnassa on esillä niin sanottu kokemustieto)
2. Mielestäni ohjaaja on ryhmän ulkopuolinen, ammattilainen (kokemustiedon lisäksi ohjauksessa on ammattitoutta)
3. Muu: _____

6. Mielestäni vertaisryhmän pitäisi sisältää

Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

1. Ohjattua keskustelua
2. Vapaata keskustelua
3. Keskustelua vaihtelevin teemoin
4. Keskustelua ryhmän tarpeen mukaisista aiheista
5. Musiikkia
6. Maalausta
7. Ilmaisutaitoa
8. Askartelua
9. Ulkoilua
10. Retkiä
11. Vierailijoita puhumassa aiheesta
12. Liikuntaa
13. Leipomista ja ruoanlaittoa
14. Kahvittelua
15. Muu: _____

7. Toivoisin vertaisryhmän sisällön antavan tukea

Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

1. Rajojen asettamiseen
2. Uhmiän hallittavuuteen
3. Terveelliseen ruokavalioon
4. Terveelliseen elämäntapaan
5. Unirytmien
6. Tunteiden hallintaan
7. Vanhempien omaan jaksamiseen
8. Vauvan perushoittoon
9. Arjen hallintaan
10. Muu: _____

8. Vertaisryhmän muoto

Vertaisryhmät voivat olla avoimia, suljettuja tai täydentyviä. Avoin ryhmä tarkoittaa, että ryhmään voi tulla milloin vain uusia jäseniä. Suljettu ryhmä tarkoittaa, että ryhmä kokoontuu koko toiminta-aikansa samalla kokoonpanolla. Ryhmä voi olla myös täydentyvä, jolloin ryhmään voidaan ottaa sovittuna aikana uusia jäseniä esimerkiksi lukukauden alussa. Kaikissa ryhmämuodoissa noudatetaan vaihtoehtoisuutta.

1. Mielestäni ryhmän tulisi olla avoin
2. Mielestäni ryhmän tulisi olla suljettu
3. Mielestäni ryhmän tulisi olla täydentyvä

9. Lastenhoitojärjestely vertaisryhmän aikana

1. Mielestäni lasten tulisi saada olla mukana ryhmässä.
2. Mielestäni lapsille tulisi järjestää oma tila ja hoito ryhmän kokoontumisen ajaksi
3. Lastenhoito järjestyisi muulla tavalla
4. Ryhmä olisi perheryhmä, jossa lapset olisivat luonnollisesti mukana
5. Muu: _____

10. Koetko tarvitsevasi itsellesi jotain muuta vertaistukea? Millaista?

OSA 2. Lasten vertaisryhmätoiminta

Tämän osion kysymykset koskevat vertaisryhmätoimintaa, joka on suunnattu lapsille.

11. Moniko 0-6 -vuotias lapsi perheestänne voisi hyötyä vertaisryhmätoiminnasta? _____**12. Lapsen/lapsien ikä**

1. 0-1v
2. 2-3v
3. 4-5v
4. 6v

13. Millaista vertaisryhmää toivoisit vanhempana lapsellesi?

Varhaiskasvatuksessa vain lapsille tarkoitetuissa vertaisryhmissä on aina mukana aikuinen, joka on ammattiohjaaja. Valitse alla olevista vastausvaihtoehdoista yksi tai useampi ryhmä, joka tuntuisi tarpeelliselta perheenne tilanteessa.

1. Eroperheiden lapset -ryhmä
2. Maahanmuuttaja lapset -vertaistukiryhmä
3. Erityistä tukea tarvitsevien lasten sisarusryhmä
4. Päihteitä käyttävät vanhemmat -tukiryhmä lapsille
5. Adoptiolasten vertaistukiryhmä
6. Vammaisten lasten vertaistukiryhmä
7. Perheenjäsenen kuolema, lapsen surun käsitteleminen ryhmässä
8. Vertaistukiryhmä pitkäaikaissairaille lapsille
9. En koe tarvitsevani lapsille suunnattua vertaistukiryhmää
10. Muu: _____

14. Mielestäni lasten vertaisryhmän pitäisi sisältää

Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

1. Retkiä
2. Musiikkia
3. Maalausta
4. Askartelua
5. Ilmaisutaitoa
6. Leikkejä ja pelejä
7. Ulkoilua
8. Liikuntaa
9. Keskustelua ryhmän tarpeen mukaisista aiheista
10. Muu: _____

15. Toivoisin vertaisryhmän sisällön antavan tukea lapselle

Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

1. Tunteiden ilmaisuun
2. Sääntöjen noudattamiseen
3. Ryhmässä toimimiseen
4. Kielelliseen kehitykseen
5. Motoriseen kehitykseen
6. Muu: _____

16. Lasten vertaisryhmän muoto

Vertaisryhmät voivat olla avoimia, suljettuja tai täydentyviä. Avoin ryhmä tarkoittaa, että ryhmään voi tulla milloin vain uusia jäseniä. Suljettu ryhmä tarkoittaa, että ryhmä kokoontuu koko toiminta-aikansa samalla kokoonpanolla. Ryhmä voi olla myös täydentyvä, jolloin ryhmään voidaan ottaa sovittuna aikana uusia jäseniä esimerkiksi lukukauden alussa. Kaikissa ryhmämuodoissa noudatetaan vaitiolovelvollisuutta.

1. Mielestäni ryhmän tulisi olla avoin
2. Mielestäni ryhmän tulisi olla suljettu
3. Mielestäni ryhmän tulisi olla täydentyvä

17. Koetko, että 0-6 -vuotias lapsesi tarvitsee jotain muuta vertaistukea? Millaista?

Kiitos vastauksestasi!

Opiskelijat Minna Hartikainen ja Jonna Tukiainen Karelia ammattikorkeakoulu